

๓
374.1
๙ 5 3 2 ๓

ปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ
ในจังหวัดนครราชสีมา

สารนิพนธ์
ของ
ชำนาญ วันแก้ว

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

ธันวาคม 2540

๑๖๘๘

๒๖ เม.ย. 2541

อาจารย์ที่ปรึกษาและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก การศึกษาผู้ใหญ่ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....

(รองศาสตราจารย์ เชียรศรี วิวิธศิริ)

คณะกรรมการสอบ

.....

ประธาน

(รองศาสตราจารย์ เชียรศรี วิวิธศิริ)

.....

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร โคตรบรรเทา)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....

ประธานกรรมการบริหารหลักสูตร

(รองศาสตราจารย์ ดร. เสาวนีย์ เลวลัย)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้โดยได้รับความสนับสนุนร่วมมือจากหลายฝ่าย โดยเฉพาะ
รองศาสตราจารย์เชียรศรี วิวิธสิริ เป็นอาจารย์ควบคุมในการทำสารนิพนธ์และเป็นกรรมการสอบ
ปากเปล่าให้คำปรึกษา แนะนำ เอาใจใส่ และให้กำลังใจตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องเป็นอย่างดียิ่งมา
โดยตลอด รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร โคตรบรรเทา ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
สอบคุณภาพเครื่องมือและเป็นกรรมการสอบปากเปล่า และรองศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ เลวลัย
อาจารย์ที่ปรึกษา ญ.7 ภาคพิเศษ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความอนุเคราะห์และขอกราบขอบพระคุณ
ท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ นายวิจิตร คงสัดย ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด
นครราชสีมา และนายสนั่น อินทนนท์ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดนครนายก
ที่ให้การสนับสนุนเป็นอย่างดี อาจารย์จรรยา สิงห์ทอง อาจารย์ 2 ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน
จังหวัดระยอง ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ หัวหน้าศูนย์บริการ
การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ครู อาจารย์ เจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนอำเภอ และครูอาสาสมัคร
การศึกษานอกโรงเรียน ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา ที่ได้
ให้ความช่วยเหลือร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ ดันยะ และ
ดร.สมทรง อัครกุล สถาบันราชภัฏนครราชสีมาและเจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ที่ได้กรุณาในเรื่องการ
ประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

ขอขอบคุณ อาจารย์อภิรดี วันแก้ว ที่ช่วยจัดพิมพ์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ รวมทั้งช่วย
เหลือทุก ๆ ด้าน จนประสบความสำเร็จลุล่วงด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องสักการะแด่พระคุณ
คุณพ่อ คุณแม่ รวมถึงครู อาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ให้วิชาความรู้ จนกระทั่งทำให้ประสบความสำเร็จ
ได้ด้วยดี

ชำนาญ วันแก้ว

สารบัญ

หน้า

ประกาศคณะกรรมการ

สารบัญ

บัญชีตาราง

บัญชีภาพประกอบ

บทที่ 1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	7
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	8
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	9
	นิยามศัพท์เฉพาะ	11
บทที่ 2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
	การแบ่งส่วนราชการของกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ	13
	สถานศึกษาในสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ	14
	ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด (ศนจ.)	15
	ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ (ศบอ.)	17
	การบริหารและกระบวนการบริหาร	26
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	33

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	37
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	37
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	40
การเก็บรวบรวมข้อมูล	42
การวิเคราะห์ข้อมูล	43
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	44
 บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
ตอนที่ 1 ข้อมูลสภาพส่วนตัวของบุคลากรศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน อำเภอในจังหวัดนครราชสีมา	47
ตอนที่ 2 ปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ในจังหวัดนครราชสีมา	50
ตอนที่ 3 เปรียบเทียบปัญหาการบริหารของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน อำเภอในจังหวัดนครราชสีมา ตามทัศนะของบุคลากร จำแนกตามตัวแปร	63
ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษา นอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา	74
 บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และเสนอแนะ	85
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	85
วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า	85
ประชากรในการศึกษา	85
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	86
การเก็บรวบรวมข้อมูล	86
การวิเคราะห์ข้อมูล	86
สรุปผลการวิจัย	87

	หน้า
อภิปรายผล	90
ข้อเสนอแนะ	100
ข้อเสนอแนะทั่วไป	101
ข้อเสนอแนะในการวิจัย	102

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

- ก รายงานผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย
- ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม
- ค แบบสอบถาม

ประวัติย่อของผู้วิจัย

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนบุคลากรของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามตำแหน่ง	38
2 จำนวนและร้อยละของบุคลากรศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามสถานภาพ	47
3 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการบริหารงานทั้ง 5 ด้าน ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา	50
4 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการ การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา ด้านงานบริหาร	52
5 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการ การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา ด้านงานส่งเสริมและ บริการการศึกษา	54
6 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการ การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา ด้านงานหน่วยจัดการศึกษา นอกโรงเรียน	57
7 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการ การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา ด้านงานศูนย์การเรียน	59
8 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการ การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา ด้านงานส่งเสริมการศึกษา ชุมชน	61
9 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการบริหารงานทั้ง 5 ด้านของ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา ตามทัศนะ ของบุคลากรศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จำแนกตามเพศ	63

10	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการบริหารงานทั้ง 5 ด้านของ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา ตามทัศนะ ของบุคลากรศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จำแนกตามอายุ	65
11	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการบริหารงานทั้ง 5 ด้านของ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา ตามทัศนะ ของบุคลากรศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จำแนกตามวุฒิทางการ ศึกษา	67
12	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการบริหารงานทั้ง 5 ด้านของ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา ตามทัศนะ ของบุคลากรศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จำแนกตามตำแหน่ง ในการปฏิบัติงาน	69
13	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการบริหารงานทั้ง 5 ด้านของ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา ตามทัศนะ ของบุคลากรศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จำแนกตามประสบการณ์ ในการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียน	72
14	จำนวนและร้อยละของปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารงานด้านงานบริหาร	74
15	จำนวนและร้อยละของปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารงานด้านงานส่งเสริม และบริการการศึกษา	77
16	จำนวนและร้อยละของปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารงานด้านงานหน่วยจัด การศึกษานอกโรงเรียน	79
17	จำนวนและร้อยละของปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารงานด้านงานศูนย์ การเรียนรู้	81
18	จำนวนและร้อยละของปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารงานด้านงานส่งเสริม การศึกษาชุมชน	83

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1. โครงสร้างองค์การบริหารงานศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดนครราชสีมา 16
2. โครงสร้างศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ 18

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

งานการศึกษานอกโรงเรียนได้พัฒนาระบบ และได้รับการสนับสนุนจากทุกรัฐบาลให้มีการขยายทั้งในด้านงบประมาณ บุคลากรและปริมาณผู้รับบริการอย่างกว้างขวางครอบคลุมทั่วประเทศ ดังจะเห็นได้ตั้งแต่ช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 4 (พ.ศ.2520 - 2524) รัฐได้เสริมสมรรถภาพของหน่วยงานในส่วนภูมิภาคให้มีบทบาทในการพัฒนาวิชาการและการบริหารการจัดการ โดยจัดตั้งศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคซึ่งเน้นบทบาทหน้าที่ในการรับผิดชอบการดำเนินงานพัฒนาวิชาการ และดูแลให้คำปรึกษาในด้านวิชาการในเขตจังหวัดที่รับผิดชอบ และจัดตั้งศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดที่มีความพร้อมจำนวน 28 จังหวัด ต่อมาในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 5 (พ.ศ.2525 - 2529) ได้ขยายการจัดตั้งศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดครบทุกจังหวัดทั่วประเทศ ให้เป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษานอกโรงเรียนในจังหวัดนั้น ๆ ช่วยให้การบริหารการจัดการศึกษานอกโรงเรียนในส่วนภูมิภาคเกิดความคล่องตัวและมีระบบมากขึ้น ทำให้การขยายการศึกษานอกโรงเรียนเป็นไปได้กว้างขวางและทั่วถึงสอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นและสนองแนวทางการจัดการศึกษาตลอดชีวิต มีกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนที่หลากหลายโดยแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ การให้ความรู้พื้นฐาน การให้บริการข่าวสารข้อมูลและทักษะอาชีพ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2529 : 5 - 9)

กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้จัดดำเนินการศึกษานอกโรงเรียนให้สอดคล้องกับนโยบายส่งเสริมให้มีการกระจายอำนาจการบริหารการจัดการศึกษานอกโรงเรียนไปยังส่วนภูมิภาคอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและมีระบบมากขึ้น โดยมีการเร่งรัดปรับปรุงกลไกการจัดการศึกษานอกโรงเรียนในระดับท้องถิ่นให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาระดับท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตนเองอย่างแท้จริง (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2524 : 34-35) กรมการศึกษานอกโรงเรียนจึงได้ทดลองระบบบริหารเพื่อการกระจายอำนาจ และเสริมสร้าง

สมรรถนะเพื่อการส่งเสริมการประสานงานการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนลงไปในระดับต่ำกว่าจังหวัด โดยการดำเนินงานโครงการทดลองศูนย์บริการข่าวสารข้อมูลระดับอำเภอภาคละแห่ง รวม 4 แห่ง ได้แก่ภาคเหนือที่ศูนย์บริการข่าวสารข้อมูลอำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ภาคกลางที่อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง ภาคใต้ที่อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช และภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

ต่อมาในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 6 (พ.ศ.2530 - 2534)รัฐบาลให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษานอกโรงเรียนมากขึ้น โดยได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม 2529 ระบุว่ารัฐมีนโยบายเร่งรัดให้ปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนจะส่งเสริมและพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียนให้สามารถจัดบริการทางวิชาการแก่เยาวชน และประชาชนตามความต้องการและความจำเป็นเพื่อคุณภาพชีวิต ครอบครัว ชุมชน และการประกอบสัมมาอาชีพ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2529 : 39) นายสัมพันธุ์ ทองสมัคร รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการสมัยนั้นได้เสนอความคิดเห็นว่าเพื่อให้การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสนองตามนโยบายของรัฐบาลดังกล่าวข้างต้น จำเป็นต้องปรับปรุงกลไกการบริหารและการประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนในระดับอำเภอให้ต่อเนื่องจากระดับจังหวัด เพื่อให้การจัดบริการการศึกษานอกโรงเรียนเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่มากยิ่งขึ้น จึงขอให้กรมการศึกษานอกโรงเรียนพิจารณาจัดให้มีองค์กรที่จะประสานงานการดำเนินงานในระดับอำเภอขึ้น ตามความร่วมมือของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดแต่ละแห่ง ตั้งแต่ปี 2530 เป็นต้นมา (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2531 : 1)กรมการศึกษานอกโรงเรียนจึงได้สนองนโยบายให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โดยการกระจายอำนาจการบริหารงานของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดให้เป็นสถานศึกษาที่สามารถขยายการปฏิบัติงานให้กว้างขวาง และสนองนโยบายให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง และมุ่งเน้นการประสานงานในการนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยกรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ยกร่างโครงการพัฒนาระบบประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอในเดือนมกราคม 2530 เสนอขอความเห็นชอบต่อกระทรวงศึกษาธิการและต่อมาในเดือนสิงหาคม 2530 กระทรวงศึกษาธิการได้เห็นชอบให้กรมการศึกษานอกโรงเรียนดำเนินงานโครงการนี้ได้ ซึ่งศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดต่าง ๆ ก็ได้นำ

แนวคิดดังกล่าวไปทดลองปฏิบัตินับตั้งแต่ปีงบประมาณ 2530 เป็นต้นมา จนถึงเดือนสิงหาคม 2531 ได้มีผู้ประสานงานการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอจำนวน 547 คน ในพื้นที่ 590 อำเภอทั่วประเทศ

ศูนย์ประสานงานการศึกษาออกโรงเรียนระดับอำเภอเป็นเครือข่ายในการประสานงาน และปฏิบัติงานในระดับอำเภอของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด โดยมีบุคลากรคือผู้ประสานงานการศึกษาออกโรงเรียนระดับอำเภอเป็นหัวหน้า ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน เจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชน ครูประจำกลุ่ม วิทยากรวิชาชีพ เป็นเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน โดยอยู่ในการกำกับควบคุมดูแลของนายอำเภอและศึกษาธิการอำเภอในฐานะผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ศูนย์ประสานงานการศึกษาออกโรงเรียนระดับอำเภอเป็นศูนย์ที่จัดตั้งขึ้น เพื่อให้เป็นเครือข่ายของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด ในการปฏิบัติงานวิชาการ จัดกิจกรรมและประสานงานกับหน่วยงานอื่นในระดับอำเภอและชุมชน ในการนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ สำหรับศูนย์ประสานงานการศึกษาออกโรงเรียนระดับอำเภอมีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2531 : 17)

1. สำรวจสถิติ-ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การจัดทำแผนและโครงการปฏิบัติงาน
2. การส่งเสริมสนับสนุนการให้บริการการศึกษาและพัฒนากิจกรรมการศึกษานอก

โรงเรียนในอำเภอ

3. การประสานงานการจัดกิจกรรม
4. การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล
5. การบริหารทั่วไป ได้แก่การขออนุมัติจัดกิจกรรม การเบิก-จ่ายเงิน การควบคุม

กำกับ ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน และผู้ปฏิบัติงานการศึกษาออกโรงเรียนในอำเภอ

กองปฏิบัติการ กรมการศึกษานอกโรงเรียน ได้ทำการติดตามผลการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษาออกโรงเรียนระดับอำเภอ ในระหว่างเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2530 ซึ่งได้ประมวลปัญหาที่ชัดเจนเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการนี้ ดังนี้

1. งบประมาณเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายของผู้ประสานงานไม่เพียงพอ
2. บุคลากรที่จะไปปฏิบัติงานในอำเภอไม่เพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งศูนย์การศึกษา

นอกโรงเรียนจังหวัดขนาดเล็ก ซึ่งมีบุคลากรน้อย

3. ไม่มียานพาหนะเพียงพอที่จะใช้ปฏิบัติงาน โดยเฉพาะอำเภอที่มีพื้นที่กว้างมาก
4. ผู้ประสานงานที่มีได้เป็นบุคคลในพื้นที่ ไม่มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน
5. ผู้ประสานงานไม่มีสถานที่ทำงานเป็นเอกเทศ ขาดความสะดวกในการติดต่อและ

การประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ

6. ขาดแนวทางปฏิบัติงานที่ชัดเจน ทำให้มีปัญหาในด้านการประสานกับหน่วยงานอื่น โดยเฉพาะกับศึกษาธิการอำเภอ

นอกจากนี้กองแผนงานและวิจัย กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ทำการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการดำเนินงานของผู้ประสานงานอำเภอของกองแผนงานและวิจัย ระหว่างเดือนมิถุนายน - สิงหาคม 2531 พบว่า การดำเนินงานตามโครงการนี้ ประสบปัญหาที่สำคัญ 5 ประการ คือ

1. ขาดบุคลากรที่จะไปปฏิบัติงานประจำอยู่ที่ศูนย์ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดที่ตั้งขึ้นใหม่ มีบุคลากรน้อยอยู่แล้ว และขาดครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนช่วยในการปฏิบัติทำให้การดำเนินงานขาดประสิทธิภาพ
2. ระเบียบและแนวทางปฏิบัติงานยังไม่ชัดเจน
3. ผู้บริหารระดับท้องถิ่นยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานของผู้ประสานงาน ทำให้ขาดความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
4. ยังไม่มีสำนักงานเอกเทศและการคมนาคมติดต่อกันไม่สะดวก
5. งบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานมีน้อย ขาดยานพาหนะ วัสดุ ครุภัณฑ์ที่จำเป็นจากการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอของกรมการศึกษานอกโรงเรียน พบว่า ยังมีปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดอยู่หลายด้านดังต่อไปนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2531 : 16)

1. บทบาท หน้าที่ระเบียบ ตลอดจนรูปแบบและแนวปฏิบัติยังไม่ชัดเจน
2. จำนวนบุคลากรไม่เพียงพอ เนื่องจากใช้บุคลากรเดิมภายในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด
3. งบประมาณไม่เพียงพอ ทำให้ไม่สามารถเบิกค่าที่พักได้ตามความจริง

4. ความร่วมมือจากหน่วยงานบางหน่วยงานในระดับอำเภอมีแนวโน้มลดต่ำ โดยเฉพาะ
ศึกษาธิการอำเภอ

5. ยานพาหนะและวัสดุอุปกรณ์ มีจำนวนจำกัด

6. ผู้ประสานงานการศึกษาออกโรงเรียนระดับอำเภอที่ต้องแยกครอบครัวแล้วออกไป
ปฏิบัติงานในพื้นที่ บางคนได้รับผลกระทบต่อปัญหาด้านเศรษฐกิจและการดูแลครอบครัว

7. หน่วยงานอื่น ๆ บางหน่วยงานไม่ยอมรับตำแหน่งผู้ประสานงานระดับอำเภอ
เนื่องจากไม่มีกฎหมายรับรอง

8. ขาดสถานที่ในการดำเนินงานอย่างเอกเทศ ไม่สะดวกต่อการทำงาน

เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2533 กระทรวงศึกษาธิการได้มีการจัดตั้งศูนย์การศึกษาออก
โรงเรียนอำเภอ จำนวน 125 แห่ง (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 19 กันยายน
2533) เนื่องจากหน้าที่และความรับผิดชอบของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนอำเภอเปลี่ยนไป
กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ประกาศยกเลิกศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนอำเภอจำนวน 125 แห่ง
 และได้ประกาศจัดตั้งศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ จำนวน 789 แห่ง เมื่อวันที่ 27
สิงหาคม 2536 (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 27 สิงหาคม 2536) โดยที่ศูนย์บริการ
การศึกษาออกโรงเรียนอำเภอเป็นสถานศึกษาในราชการบริหารส่วนกลาง สังกัดศูนย์การศึกษา
ออกโรงเรียนจังหวัด (กรมการศึกษาออกโรงเรียน. 2536 : 114) ซึ่งมีภารกิจ ดังต่อไปนี้

1. จัด และให้บริการการศึกษาออกโรงเรียน การศึกษาเพื่อเสริมในระบบโรงเรียน
และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามความต้องการและสภาพปัญหาท้องถิ่น

2. จัดและประสานให้ศูนย์การเรียน หน่วยจัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อเป็นเครือ
ข่ายการบริหารการศึกษาออกโรงเรียนได้อย่างกว้างขวาง และทั่วถึงและส่งเสริมให้ชุมชนจัด
การศึกษาในลักษณะศูนย์การศึกษาชุมชน เพื่อเป็นศูนย์กลางในการจัดการศึกษา วางแผน และ
บริการการศึกษาต่อสมาชิกในชุมชน และระหว่างชุมชน

3. สนับสนุนสิ่งจำเป็นต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำเนินงานการศึกษาออกโรงเรียนของ
เครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนการสอนและการบริการแก่กลุ่ม
เป้าหมาย

4. กำกับ ดูแล ติดตาม และรายงานผลการดำเนินงานการศึกษาออกโรงเรียน

ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดนครราชสีมา มีศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอเป็นสถานศึกษาในสังกัด จำนวน 28 แห่ง ซึ่งศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอแบ่งการบริหารงานออกเป็น 5 ฝ่าย ดังนี้ (กรมการศึกษาออกโรงเรียน. 2536 :147 - 185)

1. ฝ่ายบริหาร มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานธุรการ สารบรรณ บุคลากร การเงิน บัญชี พัสดุ จัดทำแผนงานโครงการต่าง ๆ
2. ฝ่ายส่งเสริมและบริการการศึกษา มีหน้าที่เกี่ยวกับจัดบริการประสานงาน ส่งเสริม สนับสนุน ศึกษา พัฒนา สรรหาบุคลากรเครือข่าย ให้จัดกิจกรรมด้านการศึกษาออกโรงเรียน การศึกษาพื้นฐาน การศึกษาสายอาชีพ การศึกษาสายสามัญ การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ประชาสัมพันธ์ แนะนำการศึกษา จัดทำทะเบียนนักศึกษา วัดผลประเมินผล
3. ฝ่ายหน่วยจัดการศึกษาออกโรงเรียน มีหน้าที่รับผิดชอบสรรหา สรรวจให้มีหน่วยจัดการศึกษาออกโรงเรียน โดยการประสานงานส่งเสริมสนับสนุนและกำหนดแนวทางในการดำเนินงาน
4. ฝ่ายศูนย์การเรียน มีหน้าที่จัดส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน กิจกรรมต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อสนับสนุนกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียน ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน หอกระจายข่าว วัด ศูนย์การเรียน
5. ฝ่ายส่งเสริมการศึกษาชุมชน มีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนิน กิจกรรมต่าง ๆ โดยใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สนับสนุนการจัดกิจกรรมการศึกษาให้เป็นระบบเครือข่ายระดับหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ

ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าภารกิจของศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดและให้บริการการศึกษาออกโรงเรียน การศึกษาเสริมในระบบโรงเรียน การศึกษาตามอัธยาศัย ตามความต้องการและสภาพปัญหาของท้องถิ่น รวมทั้งจัดประสานให้เกิด ศูนย์การเรียน หน่วยจัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อเป็นเครือข่ายบริการงานการศึกษาออกโรงเรียน ได้อย่างกว้างขวางและทั่วถึงและส่งเสริมให้ชุมชนจัดการศึกษา โดยมีหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอเป็นผู้ประสานงานให้เกิดกิจกรรมดังกล่าว และในการจัดกิจกรรมการดำเนินการเพื่อให้งานการศึกษาออกโรงเรียน เข้าไปสู่กลุ่มเป้าหมายและประชาชนได้อย่างทั่วถึง

จากการศึกษาแนวคิดการดำเนินงานขององค์กร พบว่าองค์กรจะบรรลุเป้าหมายของการดำเนินงานได้จำเป็นต้องอาศัยบุคลากรขององค์กรที่มีศักยภาพในการปฏิบัติการกิจขององค์กร (นิพนธ์ ศศิธร. 2520 : 25) ดังนั้น ภารกิจของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอจะบรรลุเป้าหมายได้ จำเป็นต้องอาศัยบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินการบริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่มากที่สุด อาจถือว่าเป็นหัวใจขององค์กร ซึ่งบุคลากรที่ปฏิบัติงานในศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ประกอบไปด้วย หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ครู อาจารย์ เจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชน และครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน หากบุคลากรดังกล่าวมีความรู้ความสามารถและเข้าใจงานการศึกษานอกโรงเรียนไม่เพียงพอ จะทำให้การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ไม่ประสบความสำเร็จ ประกอบกับปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอในอดีต อาจส่งผลให้การปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอไม่บรรลุผลได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ในจังหวัดนครราชสีมา ทั้งนี้ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนและศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดนครราชสีมา ได้นำไปประกอบในการพิจารณาปรับปรุง แก้ไข และพัฒนา งานการศึกษานอกโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอตามทัศนะของบุคลากรศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมาใน 5 ด้าน คือ ด้านงานบริหาร ด้านงานส่งเสริมและบริการการศึกษา ด้านงานหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน ด้านงานศูนย์การเรียน และด้านงานส่งเสริมการศึกษาชุมชน
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอตามทัศนะของบุคลากรศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ โดยจำแนกตามเพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ตำแหน่งในการปฏิบัติงานและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียน

3. เพื่อรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน
ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารการศึกษานอกโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องในการจัดการ
ศึกษานอกโรงเรียน ได้ทราบสภาพปัญหาการบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนของศูนย์บริการ
การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา ด้านงานบริหาร ด้านงานส่งเสริมและ
บริการการศึกษา ด้านงานหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน ด้านงานศูนย์การเรียนรู้ และด้านงาน
ส่งเสริมการศึกษาชุมชน

2. เพื่อเป็นข้อมูลแก่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดนครราชสีมา ใช้ประกอบใน
การพิจารณา ปรับปรุง แก้ไข เปลี่ยนแปลงและพัฒนาแนวทางเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของศูนย์
บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

3. เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษา
นอกโรงเรียนอำเภอและเจ้าหน้าที่ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เพื่อให้สามารถ
ปฏิบัติงานและสามารถบริหารงานให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาค้นคว้าไว้ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือบุคลากรศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมาที่ปฏิบัติงานในปีงบประมาณ 2540 ได้แก่

1.1	หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ	จำนวน 28 คน
1.2	ครู อาจารย์	จำนวน 7 คน
1.3	เจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนอำเภอ	จำนวน 15 คน
1.4	ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน	จำนวน 44 คน
	รวม	94 คน

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มิได้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง แต่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้งหมด 94 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรเกี่ยวกับสถานการณ์ของบุคลากรศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ได้แก่

2.1.1 เพศ

- 1) ชาย
- 2) หญิง

2.1.2 อายุ

- 1) ต่ำกว่า 35 ปี
- 2) 35 - 45 ปี
- 3) สูงกว่า 45 ปี

2.1.3 วุฒิทางการศึกษา

- 1) ต่ำกว่าปริญญาตรี
- 2) ปริญญาตรี
- 3) สูงกว่าปริญญาตรี

2.1.4 ตำแหน่งในการปฏิบัติงาน

- 1) หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ
- 2) ครูหรืออาจารย์
- 3) เจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนอำเภอ
- 4) ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน

2.1.4 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียน

- 1) ต่ำกว่า 3 ปี
- 2) 3 - 5 ปี
- 3) มากกว่า 5 ปี

2.2 ตัวแปรเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ซึ่งแยกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

2.2.1 ปัญหาด้านงานบริหาร

2.2.2 ปัญหาด้านงานส่งเสริมและบริการการศึกษา

2.2.3 ปัญหาด้านงานหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน

2.2.4 ปัญหาด้านงานศูนย์การเรียน

2.2.5 ปัญหาด้านงานส่งเสริมการศึกษาชุมชน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ หมายถึงสถานศึกษาในราชการส่วนกลาง สังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดนครราชสีมา กรมการศึกษานอกโรงเรียน
2. ปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ หมายถึงอุปสรรคหรือข้อขัดข้องที่เกิดขึ้นในการบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนซึ่งเป็นงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบในฝ่ายต่าง ๆ ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา โดยแยกพิจารณาเป็น 5 ด้าน ดังนี้
 - 2.1 ปัญหาด้านงานบริหาร หมายถึง อุปสรรคหรือข้อขัดข้องในหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานบริหารทั่วไปและงานแผนงาน ซึ่งได้แก่ งานธุรการ สารบรรณ บุคลากร การเงิน การบัญชี พัสดุ การจัดทำแผนงานและโครงการต่าง ๆ
 - 2.2 ปัญหาด้านงานส่งเสริมและบริการการศึกษา หมายถึง อุปสรรคหรือข้อขัดข้องในหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับ การจัดบริการ ประสานงาน ส่งเสริม สนับสนุน ศึกษา พัฒนา สรรหาบุคลากรเครือข่าย ให้จัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน การศึกษาพื้นฐาน การศึกษาสายสามัญ สายอาชีพ การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ประชาสัมพันธ์ แนะนำการศึกษา จัดทำทะเบียนนักศึกษา วัดผลประเมินผล จัดกิจกรรมนักศึกษาและสวัสดิการนักศึกษา ซึ่งสรุปได้เป็น 4 งาน คือ งานจัดการเรียนการสอน งานกิจการนักศึกษา งานผู้สอน และงานบริการและเผยแพร่สื่อการเรียนการสอน
 - 2.3 ปัญหาด้านงานหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน หมายถึง อุปสรรคหรือข้อขัดข้องในการดำเนินงานเกี่ยวกับ การสรรหา สรรวจให้มีหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน โดยการประสานงาน สนับสนุน ส่งเสริมและกำหนดแนวทางการดำเนินงาน
 - 2.4 ปัญหาด้านงานศูนย์การเรียนรู้ หมายถึง อุปสรรคหรือข้อขัดข้องในการดำเนินงานเกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อสนับสนุนกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน หอกระจายข่าว วัด ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ศูนย์การเรียนรู้

2.5 ปัญหาด้านงานส่งเสริมการศึกษาชุมชน หมายถึง อุปสรรคหรือข้อขัดข้องในการดำเนินงานเกี่ยวกับส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยให้ชุมชนวิเคราะห์กำหนดปัญหาความต้องการ ประสานงานกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ให้สนับสนุนกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียน ให้เป็นระบบเครือข่ายระดับหมู่บ้าน ตำบลและอำเภอ

3. บุคลากรของศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ หมายถึง หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ ครู อาจารย์ เจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนอำเภอ และครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน ที่ปฏิบัติงานในศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ ในจังหวัดนครราชสีมาในตำแหน่งต่าง ๆ ดังนี้

3.1 หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ หมายถึงบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติราชการในตำแหน่ง หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผ่านการอบรมตามหลักสูตรผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ

3.2 ครู อาจารย์ หมายถึง บุคคลที่มีตำแหน่ง ครู หรืออาจารย์ ที่ปฏิบัติราชการในศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ ในจังหวัดนครราชสีมา

3.3 เจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชน หมายถึง บุคคลที่มีตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนที่ปฏิบัติราชการในศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ ในจังหวัดนครราชสีมา

3.4 ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน หมายถึง บุคคลที่เป็นลูกจ้างชั่วคราวที่ได้รับค่าตอบแทนจากเงินงบประมาณของกรมการศึกษาออกโรงเรียน ที่ปฏิบัติงานเป็นครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนในศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ ในจังหวัดนครราชสีมา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ดังนี้

1. การแบ่งส่วนราชการของกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ
2. สถานศึกษาในสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ
3. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด (ศนจ.)
4. ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ (ศบอ.)
5. การบริหารและกระบวนการบริหาร
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การแบ่งส่วนราชการของกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ

ตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2534 แบ่งออกเป็น 9 ส่วนราชการ ดังนี้

1. สำนักงานเลขาธิการกรม
2. กองคลัง
3. กองการเจ้าหน้าที่
4. กองแผนงาน
5. กองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน
6. กองส่งเสริมปฏิบัติการ
7. ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา
8. ศูนย์บริการเพื่อการศึกษา
9. หน่วยศึกษานิเทศก์

สถานศึกษาในสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ

กรมการศึกษานอกโรงเรียนมีสถานศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศจัดตั้งตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ.2531 ดังนี้

1. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาค	จำนวน 5 แห่ง
2. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด	จำนวน 72 แห่ง
3. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร	จำนวน 4 แห่ง
4. ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดน	จำนวน 10 แห่ง
5. ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ	จำนวน 789 แห่ง
6. สถาบันการศึกษาและพัฒนาต่อเนื่องสิรินธร	จำนวน 1 แห่ง
7. ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพเกษตรกรรมวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ	จำนวน 1 แห่ง
8. อุทยานวิทยาศาสตร์พระจอมเกล้า ณ หว้ากอ
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	จำนวน 1 แห่ง
9. สถาบันส่งเสริมมาตรฐานการศึกษานอกโรงเรียน	จำนวน 1 แห่ง

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด (ศนจ.)

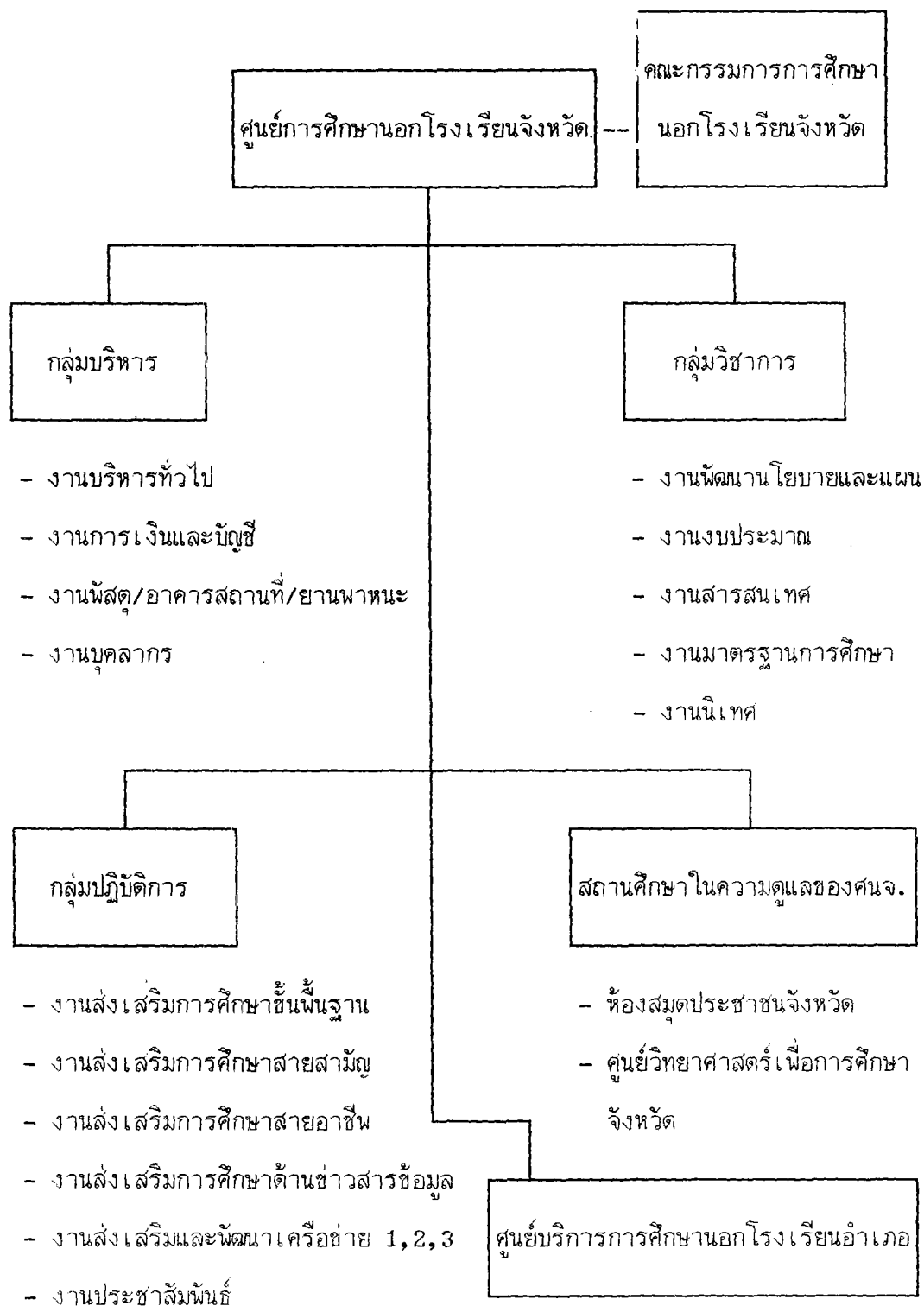
1. หน้าที่และความรับผิดชอบ

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด เป็นสถานศึกษาในราชการบริหารส่วนกลาง
สังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน มีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

1. กำหนดนโยบาย วางแผนการศึกษานอกโรงเรียนระดับจังหวัด
2. ส่งเสริม ประสานงาน และพัฒนาเครือข่ายการบริการการศึกษานอกโรงเรียน
ทั้งภาครัฐและเอกชน
3. ส่งเสริมและสนับสนุนการบริการการศึกษานอกโรงเรียนทั้งในระบบ นอกกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ
4. สนับสนุนและบริการสื่อทางการศึกษาแก่หน่วยงานที่จัดกิจกรรมการศึกษานอก
โรงเรียนทั้งภาครัฐและเอกชน
5. ดำเนินการเกี่ยวกับคลังข้อสอบเพื่อสนับสนุนการวัดผล ประเมินผล ของศูนย์บริการ
การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ
6. นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดกิจกรรมของศูนย์บริการการศึกษานอก
โรงเรียนอำเภอ
7. กำกับดูแลสถานศึกษาในความดูแลของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด
8. ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

2. โครงสร้างองค์การบริหาร

โครงสร้างองค์การบริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดได้ถูกกำหนดขึ้น
เพื่อให้การดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียน สะดวก คล่องตัว และสามารถบริการกลุ่มเป้าหมาย
ได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพมากที่สุด ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดนครราชสีมาได้มีการ
จัดองค์การบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนตามโครงการภายใน ซึ่งแบ่งงานออกเป็น 3
กลุ่มงาน ดังแสดงในภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 โครงสร้างองค์การบริหารงานศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดนครราชสีมา

ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ (ศบอ.)

1. หน้าที่และความรับผิดชอบ

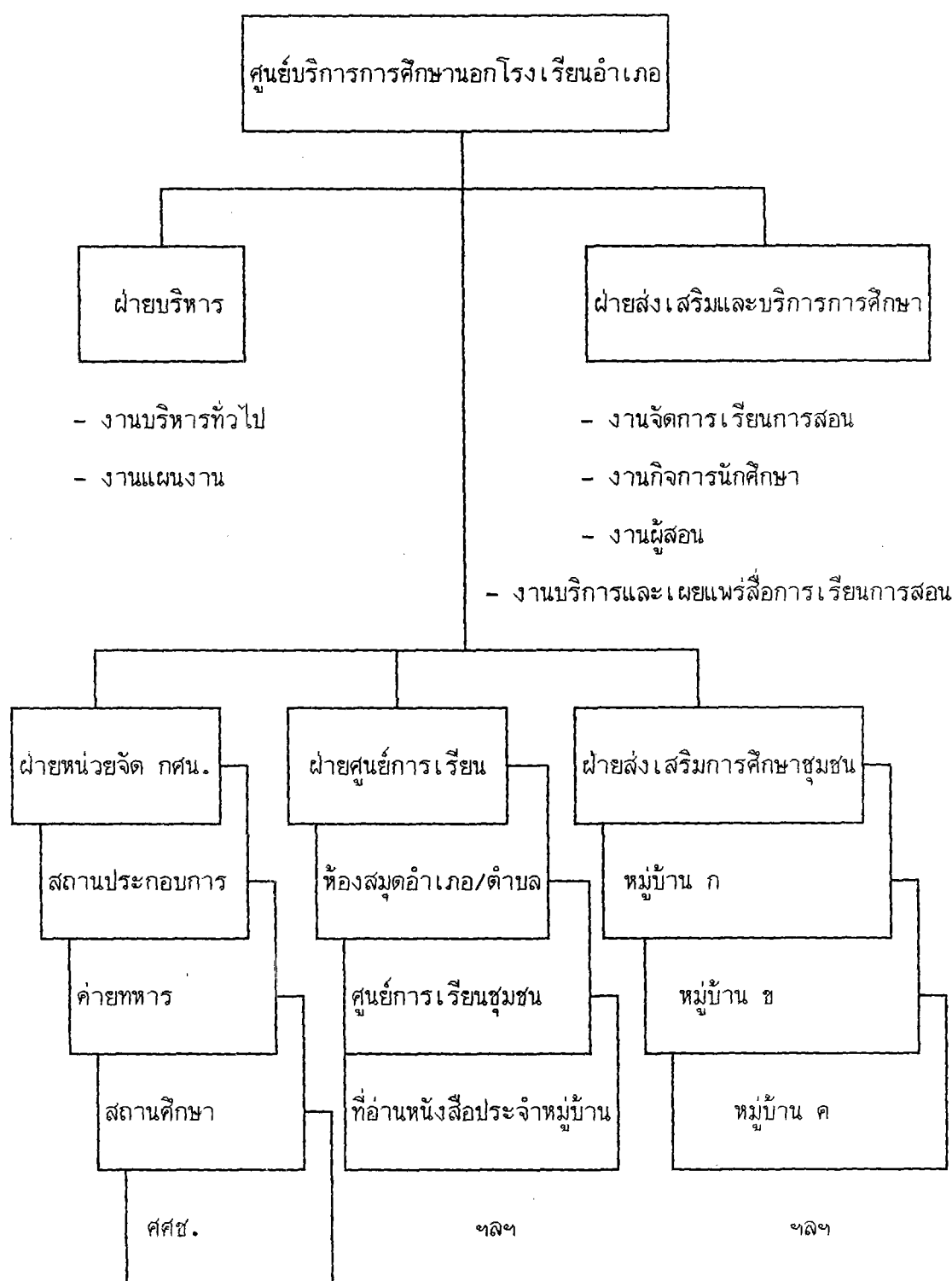
ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เป็นสถานศึกษาในราชการบริหารส่วนกลาง สังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด มีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

1. จัด และให้บริการการศึกษานอกโรงเรียน การศึกษาเพื่อเสริมในระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามความต้องการและสภาพปัญหาของท้องถิ่น
2. จัดและประสานให้มีศูนย์การเรียน หน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อเป็นเครือข่ายการบริหารการศึกษานอกโรงเรียนได้อย่างกว้างขวางและทั่วถึง และส่งเสริมให้ชุมชน จัดการศึกษาของตนเองในลักษณะศูนย์การเรียนชุมชน เพื่อเป็นศูนย์กลางในการจัดการศึกษา วางแผน และบริการการศึกษาต่อสมาชิกในชุมชนและระหว่างชุมชน
3. สนับสนุน สิ่งจำเป็นต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนของ เครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนการสอนและการบริการแก่กลุ่ม เป้าหมาย

4. กำกับ ดูแล ติดตามและรายงานผลการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียน

2. โครงสร้างของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

โครงสร้างของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอได้ถูกกำหนดขึ้น เพื่อให้ การดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียน สะดวก คล่องตัว ครอบคลุมพื้นที่ในระดับตำบลและหมู่บ้าน ให้มากที่สุด ได้มีการจัดตั้งศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ และการบริหารงานตาม โครงสร้างภายใน ซึ่งแบ่งงานออกเป็น 5 ฝ่าย ดังแสดงในภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 โครงสร้างศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

(ที่มา : กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2536 : 145)

3. กรอบอัตรากำลังของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีบุคลากรตามกรอบอัตรากำลัง ดังนี้

1. ข้าราชการครู 1-2 คน
2. ข้าราชการพลเรือนสามัญ(จากห้องสมุดประชาชน) 1 คน
3. ลูกจ้างประจำ - พนักงานขับรถยนต์ 1 คน
- นักการภารโรง 1 คน
4. ลูกจ้างชั่วคราว
 - 4.1 งบประมาณหมวดค่าจ้าง
 - ครูอาสาสมัคร 1 ตำบล : 1 คน
 - ครู ปอ. นักศึกษา 20 คน : 1 คน
 - 4.2 เงินบำรุงการศึกษา
 - เจ้าหน้าที่ธุรการ/เจ้าหน้าที่พิมพ์ดีด จำนวนตามปริมาณงาน
5. ลูกจ้าง (เบิกจ่ายจากเงินค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ)
 - 5.1 วิทยากรวิชาชีพ (กลุ่มสนใจ) นักศึกษา 10 คน : 1 คน
 - 5.2 ครูประจำกลุ่ม
 - ประถม/มัธยมศึกษาตอนต้น นักศึกษา 50 คน : 1 คน
 - มัธยมศึกษาตอนปลาย นักศึกษา 35 คน : 1 คน
6. วิทยากรท้องถิ่น

4. การแบ่งงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ แบ่งงานออกเป็น 5 ฝ่าย โดยมี รายละเอียดหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

4.1 ฝ่ายบริหาร มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานธุรการ สารบรรณ บุคลากร การเงิน การบัญชี พัสดุ แบ่งงานภายในเป็น 2 งาน คือ

4.1.1 งานบริหารทั่วไป มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานธุรการ สารบรรณ บุคลากร การเงิน การบัญชี พัสดุ

4.1.2 งานแผนงาน มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดทำแผน และโครงการให้เป็นไปตามนโยบายและเป้าหมายของกรม จังหวัดและอำเภอจัดทำข้อมูล สถิติ และรายงานผลการปฏิบัติงาน ลักษณะงานที่ปฏิบัติ มีดังนี้

- 1) วิเคราะห์นโยบาย งบประมาณ หลักการ และแนวทางการ จัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน
- 2) กำหนดกลุ่มเป้าหมาย พื้นที่ และประสานงาน
- 3) สำรวจ รวบรวมข้อมูล
- 4) จัดทำแผนงาน โครงการ แผนปฏิบัติงานประจำปี
- 5) สรุปผลการปฏิบัติงานประจำปี

4.2 ฝ่ายส่งเสริมและบริการการศึกษา มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการ จัดบริการ ประสานงาน ส่งเสริม สนับสนุน ศึกษา พัฒนา สรรหาบุคลากรเครือข่ายให้จัดกิจกรรม การศึกษานอกโรงเรียน การศึกษาพื้นฐาน การศึกษาสายสามัญ สายอาชีว การศึกษาเพื่อพัฒนา คุณภาพชีวิต ประชาสัมพันธ์ แผนแนวการศึกษา จัดทำทะเบียนนักศึกษา วัดผล ประเมินผล จัด กิจกรรมนักศึกษา และสวัสดิการนักศึกษา ส่งเสริมศูนย์การเรียนรู้และการศึกษาของชุมชน แบ่งงาน ภายในฝ่ายเป็น 4 งาน คือ

4.2.1 งานจัดการเรียนการสอน มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการ จัดและดำเนินการเรียนการสอนตามรูปแบบดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของกรมการศึกษานอก

โรงเรียนโดยใช้วิธีการประสานงาน ส่งเสริม สนับสนุน ในด้านหลักสูตร สื่อ คู่มือดำเนินงาน
งบประมาณ พัฒนาและฝึกอบรมบุคลากรในระดับท้องถิ่น และเครือข่ายที่มีส่วนร่วมในการจัดการ
ศึกษานอกโรงเรียน การศึกษาก่อนวัยเรียน การศึกษาในเขตชุมชนภูเขา การศึกษาภาษาไทย
ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ การศึกษาสายสามัญหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย
หลักสูตรก้ามนผู้ใหญบ้าน การศึกษาสายอาชีพ เช่น หลักสูตรกลุ่มสนใจ อาชีพระยะสั้น กลุ่มพัฒนา
อาชีพ และหลักสูตรประกาศนียบัตรอาชีพ ตลอดจนการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต เช่น สิ่งแวดล้อม
ยาเสพติด การป้องกันโรคเอดส์ ส่งเสริมประชาธิปไตยส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น
ลักษณะงานที่ปฏิบัติ มีดังนี้

- 1) การศึกษาพื้นฐาน เช่น หลักสูตรก่อนวัยเรียน หลักสูตรการศึกษาชุมชนในเขตภูเขา หลักสูตรการสอนภาษาไทยใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้
- 2) การศึกษาสายสามัญ เช่น หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น
หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรก้ามนผู้ใหญบ้าน
- 3) การศึกษาสายอาชีพ เช่น หลักสูตรกลุ่มสนใจ หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น หลักสูตรการพัฒนาอาชีพ หลักสูตรประกาศนียบัตรอาชีพ
- 4) การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต เช่น การส่งเสริมคุณภาพชีวิต หลักสูตรคู่มือ สิ่งแวดล้อม ยาเสพติด การป้องกันโรคเอดส์ ส่งเสริมประชาธิปไตย
ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

4.2.2 งานกิจการนักศึกษา มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการ
ส่งเสริมสนับสนุน ช่วยเหลือนักศึกษา โดยการประชาสัมพันธ์ แนะนำการศึกษา รับสมัครนักศึกษา
ลงทะเบียน ขึ้นทะเบียนนักศึกษา จัดทำทะเบียน จัดกิจกรรมนักศึกษา วัดผลประเมินผล
จัดสวัสดิการช่วยเหลือนักศึกษา ให้ทุนการศึกษา การยกเว้นและให้สิทธิบางประการเพื่อชดเชย
โอกาสตามข้อบ่งชี้ทางราชการกำหนด ส่งเสริมการจัดกิจกรรม การรวมกลุ่มของนักศึกษา
เพื่อพัฒนาตนเองและชุมชน ซึ่งมีลักษณะงานปฏิบัติงาน ดังนี้ ปฏิบัติงานเกี่ยวกับ ประชาสัมพันธ์
แนะนำการศึกษา ทะเบียนนักศึกษา จัดกิจกรรมนักศึกษา วัดผลและประเมินผลการศึกษา

สวัสดิการนักศึกษา เช่น การยกเว้นค่าเล่าเรียน การให้ทุน การขยายโอกาส การควบคุมดูแล การยกเว้นการเข้ารับราชการทหาร

4.2.3 งานผู้สอน มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับ การสรรหา คัดเลือก ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละประเภทของครูชุมชน ครูประจำกลุ่ม ครูชาวบ้านหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น ชี้แจงทำความเข้าใจบทบาทหน้าที่ การพัฒนาเทคนิคการสอน การพบกลุ่ม พัฒนาขีดความสามารถ ส่งเสริมขวัญกำลังใจในการดำเนินงาน ลักษณะงานที่ปฏิบัติมีดังนี้

- 1) สรรหา คัดเลือก ครูชุมชน ครูชาวบ้าน ครูประจำกลุ่ม
- 2) รวบรวมข้อมูล จัดทำทะเบียนครูชาวบ้าน ครูประจำกลุ่ม
- 3) พัฒนา ฝึกอบรม กำหนดบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง
- 4) ส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการ

พบกลุ่ม

- 5) กำกับ ดูแล นิเทศ ติดตามผลและรายงาน

4.2.4 งานบริการและเผยแพร่สื่อการเรียนการสอน มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการสนับสนุน ช่วยเหลือ บริการ และจัดหาสื่อการเรียนการสอนตามรูปแบบกิจกรรมต่าง ๆ ของครูผู้สอน สื่อการศึกษา สื่อการประชาสัมพันธ์ในการดำเนินงานของเครือข่าย ลักษณะงานที่ปฏิบัติมีดังนี้

- 1) จัดหา รวบรวมสื่อที่มีอยู่แล้ว ซึ่งผลิตโดยกรมการศึกษานอกโรงเรียนโดยนำมาอัดสำเนาหรือผลิตเพิ่มให้เพียงพอับความต้องการ และให้บริการแก่นักศึกษาและเครือข่ายในการจัดการเรียนการสอน
- 2) จัดระบบบริการ การยืม และการหมุนเวียนสื่อให้กับนักศึกษาและเครือข่ายของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ
- 3) จัดทำสื่อง่าย ๆ ขึ้นเอง เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น
- 4) ติดตาม พัฒนาและรายงานการใช้สื่อ

4.3 ฝ่ายหน่วยจัดการศึกษาออกโรงเรียน มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการสำรวจให้มีหน่วยจัดการศึกษาออกโรงเรียน โดยการประสานงาน ส่งเสริม สนับสนุนและกำหนดแนวทางการดำเนินงาน รวมทั้งกำหนดข้อตกลงร่วมกันในการดำเนินการศึกษาตามรูปแบบกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนส่งเสริมช่วยเหลือและกำลังใจแก่หน่วยจัดการศึกษาออกโรงเรียน ลักษณะงานที่ปฏิบัติ มีดังนี้

4.3.1 สำรวจ สรรหาความพร้อมของหน่วยจัดการศึกษาออกโรงเรียน เพื่อให้เป็นหน่วยจัดการศึกษาออกโรงเรียน

4.3.2 ประสานงานรายละเอียด และมีข้อตกลง กำหนดแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน เช่น บุคลากร สถานที่ งบประมาณ เครื่องมืออุปกรณ์ และระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ

4.3.3 ประกาศจัดตั้งให้เป็นหน่วยจัดการศึกษาออกโรงเรียนตามระเบียบของทางราชการ

4.3.4 จัดทำแผนการเรียนการสอน

4.3.5 ส่งเสริมให้หน่วยจัดการศึกษาออกโรงเรียน ดำเนินการจัดการศึกษาพื้นฐานการศึกษาสายสามัญ การศึกษาสายอาชีพ และการศึกษาคุณภาพชีวิต

4.3.6 สนับสนุน สื่อ อุปกรณ์ คู่มือครูและนักศึกษา หลักสูตร แบบเรียน และหลักฐานทางการศึกษาต่าง ๆ

4.3.7 ยกย่อง ชมเชย ประกาศเกียรติคุณให้กับหน่วยจัดการศึกษาออกโรงเรียน

4.4 ฝ่ายศูนย์การเรียน มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ โดยให้ชุมชนสามารถวิเคราะห์และกำหนดปัญหาความต้องการของตนเองได้ จัดทำแผนงานและกิจกรรมด้านการศึกษาโดยใช้ทรัพยากรแหล่งวิทยาการท้องถิ่น ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อสนับสนุนกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียน ให้เป็นระบบเครือข่ายระดับหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ ลักษณะงานที่ปฏิบัติ มีดังนี้

4.4.1 สำรวจและรวบรวมวิทยาการต่าง ๆ ในท้องถิ่นเพื่อจัดเป็นศูนย์การเรียน

4.4.2 ประสานงานแหล่งวิทยาการ ผู้รู้ ผู้ชำนาญการท้องถิ่น ให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้

4.4.3 จัดกิจกรรมเรียนรู้เกี่ยวกับการศึกษาพื้นฐาน การศึกษาสายสามัญ การศึกษาสายอาชีพ และการศึกษาคูณภาพชีวิต ในลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง

4.4.4 จัดแสดงสื่อและนิทรรศการตามสภาพความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

4.4.5 แนะนำด้านการศึกษาพื้นฐาน การศึกษาสายสามัญ การศึกษาสายอาชีพและการศึกษาคูณภาพชีวิต

4.4.6 ประชาสัมพันธ์งานและกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน

4.5 ฝ่ายส่งเสริมการศึกษาชุมชน มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการส่งเสริมสนับสนุน จัดให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยให้ชุมชนสามารถวิเคราะห์และกำหนดปัญหาความต้องการของตนเองได้ จัดทำแผนงานและกิจกรรมด้านการศึกษา โดยใช้ทรัพยากร แหล่งวิทยาการในท้องถิ่น ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการศึกษาให้เป็นระบบเครือข่ายระดับหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ ลักษณะงานที่ปฏิบัติ มีดังนี้

4.5.1 สสำรวจและประเมินศักยภาพในด้านขีดความสามารถของชุมชน หรือภูมิปัญญาที่มีอยู่ในแต่ละชุมชน โดยสำรวจจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนที่ได้มีการจัดทำข้อมูลหรือทะเบียนภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้แล้ว

4.5.2 จัดประเภทลักษณะของชุมชนที่มีขีดความสามารถสูง ที่จะ เป็นแหล่งวิทยาการให้กับชุมชนของตนเองหรือระหว่างชุมชน

4.5.3 กระตุ้นส่งเสริมให้ชุมชนเสนอความต้องการของตนเองและปัญหาในข้อจำกัดของชุมชนที่ต้องการความสนับสนุน

4.5.4 รวบรวมข้อมูลจากแหล่งวิทยาการ ผู้รู้ ครูชาวบ้าน สาขาต่าง ๆ ของแต่ละชุมชน

4.5.5 ร่วมกับชุมชนในการวิเคราะห์และวางแผนการจัดการศึกษาและ
ประสานงานกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน

4.5.6 จัดทำข้อมูลและทะเบียนครูในชุมชนที่เป็นเป้าหมายการดำเนินงาน
โดยละเอียด ตามลักษณะข้อมูลพื้นฐานบริการการศึกษาของโรงเรียนอำเภอใช้ในการวางแผนและ
ดำเนินงาน

4.5.7 พบปะพูดคุยทำความเข้าใจ ประสานงานกับครูชาวบ้าน เพื่อเตรียม
ความพร้อมในการถ่ายทอดความรู้และวิทยาการต่าง ๆ

4.5.8 สนับสนุน ส่งเสริม ในด้านสื่อ อุปกรณ์ เทคนิคการถ่ายทอด และ
อื่น ๆ ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนของชุมชน

4.5.9 กำหนดนัดหมาย ทำความตกลงการทำงานร่วมกันของชุมชนและ
ระหว่างชุมชน

4.5.10 จัดพบปะให้มีการถ่ายทอดความรู้ วิทยาการต่าง ๆ เพื่อการแลกเปลี่ยน
ความรู้หรือการเรียนรู้ของชาวบ้าน และชุมชนด้วยกัน

จากการศึกษาการจัดองค์กรและระบบบริหารศูนย์บริการการศึกษาของโรงเรียนอำเภอ
พบว่า ศูนย์บริการการศึกษาของโรงเรียนอำเภอมีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

1. จัดและให้บริการการศึกษาของโรงเรียน การศึกษาเพื่อเสริมในระบบโรงเรียน
และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามความต้องการและสภาพปัญหาของท้องถิ่น
2. จัดและประสานให้มีศูนย์การเรียน หน่วยจัดการศึกษาของโรงเรียน เพื่อเป็น
เครือข่ายการบริหารการศึกษาของโรงเรียน
3. สนับสนุน สิ่งจำเป็นต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำเนินงานการศึกษาของโรงเรียนของ
เครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนการสอน และบริการกลุ่มเป้าหมาย
4. กำกับ ดูแล ติดตามและรายงานผลการดำเนินงานการศึกษาของโรงเรียน
ศูนย์บริการการศึกษาของโรงเรียนอำเภอแต่ละแห่งจะรับผิดชอบกิจกรรมการศึกษาของ
โรงเรียน 4 ประเภท คือ 1) การศึกษาพื้นฐาน 2) การศึกษาต่อเนื่องสายสามัญ 3) การศึกษา
สายอาชีพ และ 4) การส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย กิจกรรมข้างต้นนั้นมียุทธศาสตร์ในการจัด

คือ 1) จัดดำเนินการเอง 2) สนับสนุนให้หน่วยงานอื่นในพื้นที่เป็นสถานศึกษา 3) ส่งเสริมให้เกิดศูนย์การเรียนรู้ 4) สนับสนุนให้ชุมชนจัดการศึกษา โดยมีการแบ่งการบริหารเป็นฝ่าย ๆ ดังนี้
 1) ฝ่ายบริหาร 2) ฝ่ายส่งเสริมและบริการการศึกษา 3) ฝ่ายหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน
 4) ฝ่ายศูนย์การเรียนรู้ 5) ฝ่ายส่งเสริมการศึกษาชุมชน

จากภาระหน้าที่ที่รับผิดชอบดังกล่าว จะเห็นว่า ปริมาณของงานที่ต้องรับผิดชอบนั้นกว้างและครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายหลายกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งยังต้องประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน เมื่อพิจารณาถึงโครงสร้างและอัตรากำลังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่ง ไม่สมดุลกันอาจก่อให้เกิดปัญหาในการบริหารงานให้ได้ผลดีตามวัตถุประสงค์ขององค์กร

การบริหารและกระบวนการบริหาร

1. การบริหาร

บุญชนะ อรรถากร (2515 : 101) ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ว่าหมายถึง การจัดการเกี่ยวกับบุคคล การจัดการเกี่ยวกับการเงินและการบริการอื่น ๆ

สมพงษ์ เกษมสิน (2527 : 6) ได้ให้ความหมายการบริหารไว้โดยกว้าง ๆ ว่า การบริหาร หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์นำเอาทรัพยากรการบริหารมาประกอบตามกระบวนการบริหารให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

สนธิ บางยี่ขัน และคณะ (2528 : 19) กล่าวว่า การบริหารหมายถึงการสร้างประสิทธิภาพของงานและการกระตุ้นสมาชิกขององค์กรแต่ละคนให้ปฏิบัติงานอย่างดีที่สุด

นิวแมนและซัมเมอร์ (Newman and Summer. 1964 : 9) กล่าวว่า การบริหาร เป็นกระบวนการทางสังคม ซึ่งประกอบด้วยชุดของกิจกรรมอันจะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย และกิจกรรมต่าง ๆ นั้น มักจะเกี่ยวข้องกับการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

ฮัทชีสัน (Hutchison. 1967 : 12) กล่าวว่า การบริหารคือศิลป หรือความสามารถในการรวมวัสดุ และกำลังคนเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ซิงค์ (Sink. 1969 : 4) กล่าวว่า การบริหารคือการรับผิดชอบต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของธุรกิจ

คุนซ์ (Koontz. 1972 : 43) กล่าวว่า การบริหารคือการทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น

เดล (Dale. 1973 : 4) กล่าวว่า การบริหารคือกระบวนการจัดองค์การและการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นไว้ล่วงหน้า

เทอร์รี่ (Terry. 1977 : 4) ได้ให้ความหมายของการบริหารว่า การบริหารคือกระบวนการของการวางแผน การจัดการ การจูงใจและการควบคุม เพื่อให้เป็นไปตามจุดประสงค์ขององค์การโดยใช้ทรัพยากรมนุษย์และอื่น ๆ ที่มีอยู่

สโตนเนอร์ (Stoner. 1978 : 19) กล่าวว่า การบริหารเป็นกระบวนการของการวางแผน การจัดการ การนำและการควบคุม โดยระดมทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งหมดมาใช้ในการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

จากความหมายของการบริหารตามทัศนะบุคคลที่กล่าวมาแล้วพอสรุปได้ว่า การบริหารหมายถึง การใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยผ่านกระบวนการวางแผน การจัดการ การจูงใจ และการควบคุม

2. กระบวนการบริหาร

กระบวนการบริหาร (Process of Administration) หรือการประกอบการในการบริหาร เป็นหน้าที่ของนักบริหาร (Executive's Function) ได้มีผู้ให้ความเห็นถึงลำดับขั้นที่สำคัญของกระบวนการบริหารไว้ ดังนี้

ภิญโญ สาร (2516 : 75 - 76) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับกระบวนการบริหารทั้งในด้านการบริหารทั่วไปและบริหารการศึกษาว่า จะต้องประกอบด้วยรายการดังต่อไปนี้

1. สำรวจความต้องการและความจำเป็นขององค์การหรือหน่วยงาน
2. สำรวจปัญหาที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงาน

3. กำหนดความมุ่งหมาย หรือเป้าหมายของการปฏิบัติงานและวัตถุประสงค์ของ
4. สำรวจและแสวงหาทรัพยากรทั้งในด้านกำลังเงินและวัสดุครุภัณฑ์ที่จำเป็นต้องใช้
5. ลงมือทำงานหรือปฏิบัติการ
6. วางแผน
7. ประสานงานกับผู้เกี่ยวข้อง
8. วางนโยบาย
9. แสวงหาข้อมูล
10. วางแนวทางปฏิบัติงาน
11. รวบรวมข้อมูล
12. แก้ปัญหา
13. ทำนายอนาคต
14. ตัดสินใจสั่งการ
15. วางเป้าหมายของการปฏิบัติงานหลาย ๆ อย่างตามลำดับของชั้นงาน
16. วางโครงสร้างทางการบริหารของหน่วยงาน
17. กำหนดบทบาทและหน้าที่ของบุคลากร
18. มอบอำนาจหน้าที่ให้แต่ละคนทำ
19. แสวงหาทั้งกำลังคน เงิน และวัสดุ
20. ทำงบประมาณ
21. จัดสรรวัสดุต่าง ๆ ให้บุคลากร
22. บริหารบุคลากร
23. ดำเนินงานตามแผน
24. ใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์
25. สื่อสารสัมพันธ์
26. รายงาน

27. บังคับบัญชา
28. ควบคุมนิเทศงาน
29. ใช้อิทธิพลหรือจูงใจ
30. กระตุ้น
31. นิเทศดูแล ควบคุมให้งานเดินด้วยดีตามแผน
32. ติดต่อประสานงาน
33. วัดผลย่อย
34. ประเมินผลส่วนรวม
35. ตรวจสอบงานโดยเปรียบเทียบกับแผนและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้แต่เดิมและหา

ทางแก้ไขปรับปรุง

ลิทซ์ฟีลด์ (เมธี ปิณฑานนท์. 2525 : 136 ; อ้างอิงมาจาก Litchield. 1956) ได้นำผลงานของนักบริหารคนอื่นมาประยุกต์เป็นกระบวนการบริหารงานโดยเน้นที่วัฏจักรการบริหาร ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมต่อไปนี้

1. การตัดสินใจ
2. การจัดโปรแกรม
3. การติดต่อกัน
4. การควบคุม
5. การประเมินค่า

ฟาโยล (นิพนธ์ กินาวงศ์. 2526 : 43 ; อ้างอิงมาจาก Fayol. 1936)

เป็นต้นกำเนิดในการพิจารณาการบริหารแบบกระบวนการ ได้เสนอกระบวนการบริหารเป็นลำดับ 5 ประการ คือ

1. การวางแผน (Planning)
2. การจัดองค์การ (Organizing)
3. การสั่งการ (Commanding)
4. การประสานงาน (Coordinating)

5. การควบคุมงาน (Controlling)

กวลิก และ เออวิค (เอกซัย กัสซันท์. 2527 : 35 ; อ้างอิงมาจาก Gulick and Urwick. 1937) ได้เสนอกระบวนการบริหารที่เรียกว่า POSDCoRB ซึ่งได้รับความนิยมยกย่องมากที่สุด และเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง อันประกอบด้วย 7 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผน P = Planning
2. การจัดรูปโครงสร้างขององค์การ O = Organizing
3. การสรรหาบุคลากร S = Staffing
4. การอำนวยการหรือวินัยสั่งการ D = Directing
5. การประสานงาน Co = Coordinating
6. การรายงานผลการปฏิบัติงาน R = Reporting
7. การจัดทำงบประมาณ B = Budgeting

ซุบ กาญจนประกร (สิริ เทศประสิทธิ์. 2529 : 14 - 15 ; อ้างอิงมาจาก ซุบ กาญจนประกร. 2516) ได้ให้กระบวนการบริหารแบบพาวอส์คอร์ดบ (PAPOSDCORB) ดังนี้

1. P = Policy หมายถึงนโยบายการบริหารงานต้องมีการวางนโยบาย (Policy formation) การพิจารณากำหนดนโยบาย (Policy determination) และการปฏิบัติบริหารให้บรรลุตามนโยบาย (Policy implementation) เช่น การบริหารการศึกษา เราต้องรู้และยึดถือ แผนการศึกษาแห่งชาติเป็นนโยบายสำคัญต้องทราบว่าระดับอนุบาล ประถม มัธยมและอื่น ๆ รัฐบาลวางนโยบายไว้อย่างใด Policy นี้เป็นนโยบายกว้าง ๆ ที่วางไว้เราต้องแบ่งวัตถุประสงค์ย่อยลงไปอีกเป็นวัตถุประสงค์ (Objective) จุดมุ่งหมาย (Aim) เป้าหมาย (Target) หรือผลสุดท้ายที่เราประสงค์ (Goal) และจะต้องไม่ขัดกับนโยบาย (Policy) ด้วย

2. A = Authority หมายถึง อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ (Authority, Duty และ Responsibility) ผู้บริหารจะต้องพิจารณาว่า ตนมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในเรื่องอย่างใดและเพียงใด จะต้องพิจารณาเกี่ยวกับแหล่งกำเนิด (Source) การใช้ (The Use of authority) รวมทั้งการมอบอำนาจหน้าที่ (Delegation of authority) ด้วย และนำเอาเทคนิคเหล่านี้ไปใช้ในการบริหารงาน

3. P = Planning หมายถึง การวางแผน คือการวางหัวข้อกะสิ่งที่ต้องทำตลอดจนวิธีการที่จะต้องทำเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้ การวางแผนงานที่เป็นการคิดล่วงหน้า (Pre-thinking) คิดก่อนลงมือทำ ทำนองเป็นพิมพ์เขียว (Blue print) ไว้ก่อนการวางแผนเป็นหัวใจของการบริหาร ถ้าไม่มีการวางแผน การบริหารจะมีผลที่มิได้ หรืออาจไม่สำเร็จผลเลยก็ได้ การวางแผนเปรียบเสมือนเส้นทางที่การ ซึ่งเป็นสมองของกองทัพถ้าวางแผนดีการปฏิบัติขั้นต่อไปก็จะสะดวกและได้ผลดีตามไปด้วย

4. O = Organizing หมายถึง การจัดองค์การ ซึ่งจะต้องมีการแบ่งงานเป็นแผนก ๆ ตามลักษณะและคุณภาพของงาน การจัดสายงานและสายการบังคับบัญชา การกำหนดหน้าที่แต่ละแผนก และการจัดบุคคลให้ทำงานและรับผิดชอบตามความรู้ความสามารถของเขา

5. S = Staffing หมายถึง การจัดตัวบุคคลผู้ร่วมงานกันจะต้องพิจารณาว่าผู้ร่วมงานมีความรู้ ความสามารถเพียงใด เท่าใด จะให้ทำอะไร ผู้ไม่มีความรู้ ความสามารถอย่างนั้น ๆ จะให้ทำอะไร การคัดเลือก การบรรจุตัวบุคคล ตลอดจนการบริหารบุคคลด้านอื่น ๆ และมนุษยสัมพันธ์

6. D = Directing หมายถึง การอำนวยการ การควบคุมงาน การวินิจฉัยสั่งการ (Decision-making) การมีประมุขศิลป์ (Leader-ship) ของหัวหน้างาน

7. CO = Coordinating หมายถึง การร่วมมือประสานงานซึ่งกันและกันจัดให้ผู้ปฏิบัติงานสอดคล้องกัน โดยมีวัตถุประสงค์ขึ้นปลายเหมือนกัน

8. R = Reporting หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติต่อผู้บังคับบัญชาและผู้เกี่ยวข้องในหลักการ และผลอันสำคัญซึ่งหน่วยงานพึงรายงานให้ประชาชนทราบ

9. B = Budgeting หมายถึง การงบประมาณ เช่น การจัดงบประมาณตามระเบียบวิธีการงบประมาณ การใช้จ่ายตามงบประมาณ และการใช้งบประมาณเป็นมรรควิธีสำหรับควบคุมงาน เป็นต้น

ในการบริหารงานพึงยึดหลักกระบวนการบริหารงานทั้ง 9 ประการนี้เสมอ และพึงระลึกเสมอว่ากระบวนการเหล่านี้อาศัยซึ่งกันและกัน เช่นจะมี Organizing ที่ดีได้ก็ต่อเมื่อมี Planning ที่ดี เป็นต้น

เกร็ก (Gregg. 1957 : 247 - 316) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารธุรกิจ และการบริหารการศึกษา โดยได้สรุปไว้ในบทความชื่อ The Administrative Process เมื่อปี ค.ศ.1957 ว่า กระบวนการบริหารมี 7 ขั้นตอน เรียกว่า The Seven Components ดังนี้

1. การตัดสินใจ (Decision - making)
2. การวางแผน (Planning)
3. การจัดองค์การ (Organizing)
4. การติดต่อสื่อสาร (Communicating)
5. การใช้อิทธิพลกระตุ้น (Influencing)
6. การประสานงาน (Coordinating)
7. การประเมินผลงาน (Evaluating)

แคมป์เบลล์ (Campbell. 1977 : 138) เสนอกระบวนการบริหารไว้เป็น 5 ขั้นตอน

คือ

1. การตัดสินใจ (Decision-making)
2. การกำหนดโครงการ (Programming)
3. การกระตุ้นบำรุงกำลัง (Stimulating)
4. การประสานงาน (Coordinating)
5. การประเมินผล (Appraising)

จากการวิเคราะห์กระบวนการบริหารของนักการศึกษา พบว่ากระบวนการบริหารที่ทำให้การบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอประสบผลสำเร็จ ประกอบด้วยกระบวนการ ดังนี้

1. การวางแผน หมายถึง การวิเคราะห์นโยบาย การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง การกำหนดเป้าหมาย กลุ่มเป้าหมาย พื้นที่ โครงการ และกำหนดงบประมาณ การจัดทำแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการ การประสานแผน การจัดทำและบริหารโครงการ การปรับแผน และการประเมินผลโครงการ

2. การอำนวยการ หมายถึง การวินิจฉัยสั่งการ การบริหารบุคคล กิจกรรม วัสดุ ครุภัณฑ์ การเงินบัญชี พัสดุ ทะเบียนนักศึกษา การบริหารการสอนนักศึกษา และการบริหาร การนิเทศงานการศึกษานอกโรงเรียน การสร้างขวัญกำลังใจ การสร้างความเชื่อถือ การมีภาวะ ผู้นำ การมีมนุษยสัมพันธ์ และการจงใจ

3. การประสานงาน หมายถึง การให้ความร่วมมือ การประสานงาน เพื่อการ ดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและราบรื่น

4. การรายงาน หมายถึง การรายงานผลในการปฏิบัติงาน และการประชาสัมพันธ์ งานการศึกษานอกโรงเรียน

5. การงบประมาณ หมายถึง การบริหารงบประมาณ การวางแผนการใช้ งบประมาณ ตลอดจนการควบคุมและดูแลการใช้จ่ายงบประมาณ

ซึ่งกระบวนการดังกล่าวสามารถทำให้การบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนของศูนย์ บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในด้านการบริหาร ด้านงานส่งเสริมและบริการการศึกษา ด้านงานหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน ด้านงานศูนย์การเรียนรู้ และด้านงานส่งเสริมการศึกษา ชุมชน ได้บรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและคุณภาพยิ่งขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปรเมศวร์ ศิริรัตน์ (2538 : 123) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาปัญหาในการปฏิบัติ งานของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัญหาใน การปฏิบัติงานของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ด้านการจัดและบริการการ ศึกษาออกโรงเรียน ด้านการประสานงานการศึกษานอกโรงเรียน ด้านกระบวนการเรียนการ สอนและด้านการนิเทศติดตามและประเมินผล และเปรียบเทียบปัญหาในการปฏิบัติงานของหัวหน้า ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จำแนกตามเพศ สถานภาพสมรส วุฒิการศึกษา สภาพคนในท้องถิ่น สถานที่ตั้งของศูนย์ฯ และภาคภูมิศาสตร์ของศูนย์ฯ ได้สรุปผลการวิจัยดังนี้

1. หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีปัญหาในการปฏิบัติงานโดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีปัญหาในระดับปานกลางทุกด้าน
2. หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ที่มีเพศ สถานภาพสมรส วุฒิการศึกษา การเป็นคนในท้องถิ่น สถานที่ตั้งของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ต่างกันมีปัญหาในการปฏิบัติงานทั้งสิ้น แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ที่มีอายุต่างกันมีปัญหาในการปฏิบัติการณ์เทศ ติดตามและประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้น แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
4. หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่มีประสบการณ์ และภาคภูมิศาสตร์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอต่างกันมีปัญหาในด้านการจัดและบริหารการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
5. หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีความต้องการบุคลากรในการปฏิบัติงานตามโครงสร้างมากที่สุด

ชำนาญ วันแก้ว (2538) ได้วิจัยเรื่อง สภาพปัญหาการบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในด้านการวางแผน การอำนวยความสะดวก การประสานงาน การรายงาน และการงบประมาณ และเปรียบเทียบสภาพปัญหาการบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามอายุ วุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์ก่อนเป็นหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ได้สรุปผลการวิจัยดังนี้

1. สภาพปัญหาการบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านการงบประมาณมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

2. หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่มีอายุ 29 - 39 ปี และอายุ 40 - 59 ปี มีสภาพปัญหาการบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการประสานงาน และด้านการงบประมาณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้านพบว่า สภาพปัญหาข้อที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านการวางแผน ไม่สามารถจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ได้ทันเวลาที่กำหนด ด้านการอำนวยการ ไม่สามารถสร้างความเชื่อถือและไว้วางใจแก่ผู้นำท้องถิ่น และไม่สามารถให้คำแนะนำแนวทางปฏิบัติงานให้แก่บุคลากร ด้านการประสานงาน การติดต่อประสานงานกับผู้นำท้องถิ่นไม่ได้ผลดี และการติดต่อประสานงานกับครูประจำกลุ่มไม่ได้ผลดี ด้านการงบประมาณ การใช้เงินงบประมาณไม่มีความคล่องตัวและการใช้เงินนอกงบประมาณไม่มีความคล่องตัว ส่วนข้ออื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

3. หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี และปริญญาโทขึ้นไป มีสภาพปัญหาการบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้านพบว่า สภาพปัญหาข้อที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านการวางแผนงานไม่มีความรู้ในเรื่องการจัดระบบข้อมูล และด้านการอำนวยการไม่สามารถนิเทศงานการศึกษานอกโรงเรียนได้ทั่วถึง ส่วนข้ออื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

4. หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่มีประสบการณ์เป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน หรือผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ และข้าราชการอื่น มีสภาพปัญหาการบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้านพบว่า สภาพปัญหาข้อที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านการวางแผนงานไม่สามารถวิเคราะห์นโยบายงานการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการ ด้านการรายงาน การรายงานการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนไม่ทันตามปฏิทินที่กำหนด และด้านการงบประมาณ ระเบียบการรับเงินนอกงบประมาณ

ไม่สะดวกในการปฏิบัติและการจัดทำระบบทะเบียนนักศึกษาไม่เป็นปัจจุบัน ส่วนข้ออื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

บุปผา ประภคติกุล (2539) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทและหน้าที่ของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทและหน้าที่ของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในด้านการบริหาร ด้านส่งเสริมและบริการการศึกษา ด้านหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน ด้านศูนย์การเรียนรู้ และด้านส่งเสริมการศึกษาชุมชน ได้สรุปผลการวิจัยดังนี้

1. หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่มีเพศต่างกัน การปฏิบัติงานตามบทบาทและหน้าที่ทั้ง 5 ด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
2. หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอต่างกัน การปฏิบัติงานตามบทบาทและหน้าที่ทั้ง 5 ด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
3. หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน การปฏิบัติงานตามบทบาทและหน้าที่ทั้ง 5 ด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
4. หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่มีพื้นที่ปฏิบัติงานต่างกัน การปฏิบัติงานตามบทบาทและหน้าที่ทั้ง 5 ด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
5. ปัญหาที่มีความถี่สูงสุดในแต่ละด้าน ในการปฏิบัติงานตามบทบาทและหน้าที่ของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ได้แก่ ด้านการบริหาร ขาดบุคลากรช่วยงาน ด้านส่งเสริมและบริการการศึกษา ขาดสื่อที่สนับสนุนในการเรียนการสอน ด้านหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน ขาดแนวปฏิบัติที่ชัดเจน ด้านศูนย์การเรียนรู้ ขาดงบประมาณในการดำเนินการ และด้านส่งเสริมการศึกษาชุมชน ขาดแนวปฏิบัติในการดำเนินงานที่ชัดเจน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ
ในจังหวัดนครราชสีมา ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นบุคลากรของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ครูอาจารย์ เจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชน และครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน ที่ปฏิบัติงานในปีงบประมาณ 2540 จำนวน 94 คน ในการศึกษาครั้งนี้มิได้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง แต่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้งหมด จำนวน 94 คน ดังปรากฏในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนบุคลากรของศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา
จำแนกตามตำแหน่ง

อำเภอ/กิ่งอำเภอ	หัวหน้าศูนย์	ครู อาจารย์	เจ้าหน้าที่ห้องสมุด	ครูอาสาสมัคร	รวม
1. แก้งสนามนาง	1	-	-	1	2
2. ชามทะเลสอ	1	1	1	1	4
3. ชามสระแกแสง	1	-	-	1	2
4. คง	1	-	-	3	4
5. ครบุรี	1	-	-	2	3
6. จักราช	1	-	-	2	3
7. ชุมพวง	1	-	2	2	5
8. โชคชัย	1	-	-	1	2
9. ด่านขุนทด	1	-	-	2	3
10. โนนแดง	1	-	1	1	3
11. โนนไทย	1	1	1	2	5
12. โนนสูง	1	-	2	2	5
13. บัวใหญ่	1	1	1	2	5
14. บ้านเหลื่อม	1	-	-	1	2
15. ประทาย	1	-	-	2	3
16. ปักธงชัย	1	1	2	2	6
17. ปากช่อง	1	-	-	2	3
18. พิมาย	1	-	1	2	4
19. เมืองนครราชสีมา	1	3	-	2	6

ตาราง 1 (ต่อ)

อำเภอ/กิ่งอำเภอ	หัวหน้าศูนย์	ครู อาจารย์	เจ้าหน้าที่ห้องสมุด	ครูอาสาสมัคร	รวม
20. วังน้ำเขียว	1	-	-	1	2
21. สีคิ้ว	1	-	2	2	5
22. สูงเนิน	1	-	1	2	4
23. เสิงสาง	1	-	-	1	2
24. หนองบุญนาคน	1	-	-	1	2
25. ห้วยแถลง	1	-	1	1	3
26. เฉลิมพระเกียรติ	1	-	-	1	2
27. เทพารักษ์	1	-	-	1	2
28. เมืองยาง	1	-	-	1	2
รวม	28	7	15	44	94

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง มีรายละเอียดดังนี้

1. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1.1. ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการจัดองค์กรและระบบบริหารการศึกษานอกโรงเรียนของกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งแสดงถึงโครงสร้างรายละเอียดกำหนดขอบเขตและเนื้อหาเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา โดยสร้างข้อคำถามจากกรอบเนื้อหาตามโครงสร้างของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ 5 ด้าน คือ ด้านงานบริหาร ด้านงานส่งเสริมและบริการการศึกษา ด้านงานหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน ด้านงานศูนย์การเรียน และด้านงานส่งเสริมการศึกษาชุมชน

1.3 พิจารณารอบเนื้อหากิจกรรมทั้ง 5 ด้าน แล้วเขียนคำถามเพื่อสำรวจปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา ได้ข้อคำถามจำนวนทั้งสิ้น 45 ข้อ รวมทั้งมีแบบสอบถามปลายเปิดด้วย เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมในตอนท้าย

1.4 ส่งแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษา คือ รศ.เชียรศรี วิวิธสิริ ตรวจแก้ไขเบื้องต้น แล้วส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ 2 ท่าน คือ รศ.ดร.สุนทร โคตรบรรเทา อาจารย์ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และนางสาวจรรยา สิงห์ทอง อาจารย์ 2 ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดระยอง ได้ตรวจสอบคุณภาพ ดูความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Face Validity) เสร็จแล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงตามที่ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 2 ท่านเสนอแนะ

1.5 นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2. **ลักษณะเครื่องมือ** เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ตำแหน่งในการปฏิบัติงาน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียน ลักษณะเป็นแบบเลือกตอบตามข้อความที่กำหนดให้ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษา นอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมาแบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือด้านงานบริหาร ด้านงานส่งเสริมและบริการการศึกษา ด้านงานหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน ด้านงานศูนย์การเรียนรู้ และด้านงานส่งเสริมการศึกษาชุมชน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) กำหนดระดับปัญหาไว้ 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยแบ่งข้อคำถามเป็น 5 ด้าน คือ

1. ด้านงานบริหาร (ข้อ 1 - 11)
2. ด้านงานส่งเสริมและบริการการศึกษา (ข้อ 12 - 27)
3. ด้านงานหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน (ข้อ 28 - 33)
4. ด้านงานศูนย์การเรียนรู้ (ข้อ 34 - 39)
5. ด้านงานส่งเสริมการศึกษาชุมชน (ข้อ 40 - 45)

โดยกำหนดน้ำหนักคะแนน ดังนี้

ระดับมากที่สุด	หมายถึง	เป็นปัญหามากที่สุด	กำหนดคะแนนเป็น 5
ระดับมาก	หมายถึง	เป็นปัญหามาก	กำหนดคะแนนเป็น 4
ระดับปานกลาง	หมายถึง	เป็นปัญหปานกลาง	กำหนดคะแนนเป็น 3
ระดับน้อย	หมายถึง	เป็นปัญหาน้อย	กำหนดคะแนนเป็น 2
ระดับน้อยที่สุด	หมายถึง	เป็นปัญหาน้อยที่สุด	กำหนดคะแนนเป็น 1

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยแต่ละด้าน ได้กำหนดช่วงคะแนนเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง มีปัญหาอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับ

ปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขอหนังสือจากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดนครราชสีมา แนบกับแบบสอบถามและส่งให้กับศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเพื่อแจกให้กับประชากรที่ศึกษา และขอความอนุเคราะห์ให้ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเก็บรวบรวมแบบสอบถามส่งกลับคืนโดยทางไปรษณีย์ โดยดำเนินการระหว่างวันที่ 26 มิถุนายน 2540 ถึงวันที่ 14 กรกฎาคม 2540 ส่งแบบสอบถามไปยังประชากรบุคลากรศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จำนวน 94 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 89 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 94.68

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบและคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์ นำมาลงรหัสในแบบฟอร์มสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์
2. จัดเตรียมข้อมูลเพื่อป้อนเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ (Statistical Package For Social Science) โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้
 - 2.1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ
 - 2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
 - 2.3 เปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา ตามทัศนะของบุคลากรศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ตำแหน่งในการปฏิบัติงาน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียน วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
 - 2.4 แบบสอบถามปลายเปิด เป็นข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะ วิเคราะห์โดยการรวบรวมคำตอบที่คล้ายคลึงกันไว้ในด้านเดียวกัน แล้วหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

1.1 ค่าร้อยละ (Percent) ใช้สูตรดังนี้

$$\text{ร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามในข้อนี้}}{\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด}} \times 100$$

1.2 ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ใช้สูตรดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน คะแนนรวมทั้งหมด

N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

1.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Diviatuon) ใช้สูตรดังนี้

(อาวุธ วัฒนสิน. 2532 : 44)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N - 1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $\sum X^2$ แทน ผลบวกของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
 $(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เรื่อง ปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้นำเสนอโดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสภาพส่วนตัวของบุคลากรศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา

ตอนที่ 2 ปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา ตามทัศนะของบุคลากรจำแนกตามตัวแปร

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพส่วนตัวของบุคลากรศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

ในจังหวัดนครราชสีมา

การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนตัวของบุคลากรผู้ตอบแบบสอบถาม มีรายละเอียด

ปรากฏผลดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของบุคลากรศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัด

จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
<u>เพศ</u>		
ชาย	36	40.45
หญิง	53	59.55
รวม	89	100.00
<u>อายุ</u>		
ต่ำกว่า 35 ปี	43	48.31
35 - 45 ปี	30	33.71
สูงกว่า 45 ปี	16	17.98
รวม	89	100.00

ตาราง 2 (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
<u>วุฒิทางการศึกษา</u>		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	9	10.11
ปริญญาตรี	70	78.65
สูงกว่าปริญญาตรี	10	11.24
รวม	89	100.00
<u>ตำแหน่งในการปฏิบัติงาน</u>		
หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ	26	29.21
ครู อาจารย์	7	7.87
เจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนอำเภอ	15	16.85
ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน	41	46.07
รวม	89	100.00

ตาราง 2 (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
<u>ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียน</u>		
ต่ำกว่า 3 ปี	27	30.34
3 - 5 ปี	12	13.48
สูงกว่า 5 ปี	50	56.18
รวม	89	100.00

จากตาราง 2 แสดงว่าจำนวนบุคลากรของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่เป็นกลุ่มประชากรทั้งหมด 89 คน เป็นเพศหญิงจำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 59.55 และเป็นเพศชายจำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 40.45 เป็นผู้ที่มียุติต่ำกว่า 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 48.31 อายุ 35 - 45 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.71 และอายุสูงกว่า 45 ปี คิดเป็นร้อยละ 17.89 เป็นผู้ที่มียุติทางการศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวนสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 78.65 รองลงมาคือสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 11.24 และมีวุติทางการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 10.11 เมื่อจำแนกตามตำแหน่งในการปฏิบัติงาน พบว่า เป็นครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 46.07 เป็นหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ คิดเป็นร้อยละ 29.21 เป็นเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนอำเภอ คิดเป็นร้อยละ 16.85 และเป็นครู อาจารย์ คิดเป็นร้อยละ 7.87 และเมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียน พบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์สูงกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 56.18 รองลงมามีประสบการณ์ต่ำกว่า 3 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.34 และมีประสบการณ์ 3 - 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 13.48

ตอนที่ 2 ปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอในจังหวัด

นครราชสีมา

การวิเคราะห์ปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา ตามทัศนะของบุคลากรแยกพิจารณาเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านงานบริหาร ด้านงานส่งเสริมและบริการการศึกษา ด้านงานหน่วยจัดการศึกษาออกโรงเรียน ด้านงานศูนย์การเรียนรู้ และด้านงานส่งเสริมการศึกษาชุมชน ผลการวิเคราะห์มีรายละเอียดปรากฏในตาราง 3 - 8 ต่อไปนี้

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการบริหารงาน 5 ด้านของศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา

ปัญหาการบริหารงาน	ระดับของปัญหา			อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.	เกณฑ์	
ด้านงานบริหาร	2.76	0.77	ปานกลาง	3
ด้านงานส่งเสริมและบริการการศึกษา	2.60	0.77	ปานกลาง	5
ด้านงานหน่วยจัดการศึกษาออกโรงเรียน	2.78	0.82	ปานกลาง	2
ด้านงานศูนย์การเรียนรู้	2.80	0.73	ปานกลาง	1
ด้านงานส่งเสริมการศึกษาชุมชน	2.69	0.75	ปานกลาง	4
รวม	2.73	0.68	ปานกลาง	

จากตาราง 3 แสดงว่าบุคลากรของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีความเห็นว่า ปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ โดยรวม มีอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.73$) และในรายด้านมีปัญหาในระดับปานกลางทั้ง 5 ด้าน ($\bar{X} = 2.60-2.80$)

เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยปัญหาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีปัญหาสูงสุดคือ ด้านงานศูนย์ การเรียน ($\bar{X} = 2.80$) รองลงมาคือ ด้านงานหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน ($\bar{X} = 2.78$) ด้านงานบริหาร ($\bar{X} = 2.76$) ด้านงานส่งเสริมการศึกษาชุมชน ($\bar{X} = 2.69$) และด้านงาน ส่งเสริมและบริการการศึกษา ($\bar{X} = 2.60$) ตามลำดับ

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการ
การศึกษาออกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา ด้านงานบริหาร

ข้อที่	ปัญหาด้านงานบริหาร	ระดับปัญหา			อันดับ
		$\bar{X}$	S.D.	เกณฑ์	
1.	การดำเนินงานเกี่ยวกับการเงิน บัญชีให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน	2.89	1.10	ปานกลาง	2
2.	การดำเนินงานเกี่ยวกับการพัสดุ ให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน	2.81	1.04	ปานกลาง	4
3.	การเบิกจ่ายค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ ให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน	2.88	1.07	ปานกลาง	3
4.	ขาดบุคลากรที่มีความรู้ในเรื่องการเงิน บัญชีและพัสดุ	3.39	1.31	ปานกลาง	1
5.	การดำเนินงานเกี่ยวกับงานธุรการและงานสารบรรณของ ศบอ.	2.65	1.08	ปานกลาง	7
6.	การปกครองบังคับบัญชาเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน การศึกษาออกโรงเรียนในเขตอำเภอ	2.62	1.04	ปานกลาง	9
7.	การสำรวจความต้องการกิจกรรมการศึกษาออก โรงเรียนในพื้นที่อำเภอที่รับผิดชอบ	2.80	0.92	ปานกลาง	5
8.	การรวบรวมสถิติข้อมูลเพื่อใช้เป็นแนวทางใน การจัดกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียนของศบอ.	2.76	0.94	ปานกลาง	6
9.	การจัดทำแผนปฏิบัติงานการศึกษาออกโรงเรียน ของศบอ.	2.47	0.98	น้อย	11

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหาด้านงานบริหาร	ระดับปัญหา			อันดับ
		$\bar{X}$	S.D.	เกณฑ์	
10.	การประสานแผนการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนกับเครือข่ายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในอำเภอที่รับผิดชอบ	2.64	1.09	ปานกลาง	8
11.	การสรุปผลการปฏิบัติงานประจำปี เพื่อรายงานต่อ ศนจ.	2.48	1.07	น้อย	10
รวม		2.76	0.82	ปานกลาง	

จากตาราง 4 แสดงว่าบุคลากรของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีความเห็นว่า ปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ด้านงานบริหารโดยรวมมีในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.76$) และในรายข้อมีปัญหาระดับปานกลาง 9 ข้อ ($\bar{X} = 2.62 - 3.39$) และมีปัญหาระดับน้อย 2 ข้อ ($\bar{X} = 2.47 - 2.48$)

เมื่อพิจารณาปัญหาจากค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีปัญหาสูงสุดคือ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ในเรื่องการเงิน บัญชีและพัสดุ ($\bar{X} = 3.39$) รองลงมาคือ การดำเนินงานเกี่ยวกับการเงิน บัญชีให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน ($\bar{X} = 2.89$) การเบิกจ่ายค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ ให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน ($\bar{X} = 2.88$) การดำเนินงานเกี่ยวกับการพัสดุ ให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน ($\bar{X} = 2.81$) และการสำรวจความต้องการกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนในพื้นที่อำเภอที่รับผิดชอบ ($\bar{X} = 2.80$) ตามลำดับ

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการ
การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา ด้านงานส่งเสริมและบริการการศึกษา

ข้อที่	ปัญหาด้านงานส่งเสริมและบริการการศึกษา	ระดับปัญหา			อันดับ
		$\bar{X}$	S.D.	เกณฑ์	
1.	การดำเนินการบริการแนะแนวการศึกษา	2.57	0.96	ปานกลาง	8
2.	การกำหนดแผนงาน วิธีการรับสมัครนักศึกษา การขึ้นทะเบียนและลงทะเบียน	2.62	1.12	ปานกลาง	5
3.	การจัดเตรียมเอกสารประชาสัมพันธ์การรับ สมัครนักศึกษา	2.48	0.99	น้อย	11
4.	การจัดหาบุคลากรเพื่อเข้ารับการอบรมครู ประจำกลุ่มร่วมกับ ศนจ.	2.27	0.89	น้อย	14
5.	การจัดหาวิทยากรวิชาชีพและกลุ่มสนใจเพื่อเข้า รับการอบรมร่วมกับ ศนจ.	2.48	0.85	น้อย	11
6.	การจัดหาสื่อมาบริการและเผยแพร่ให้นักศึกษา	3.01	1.01	ปานกลาง	1
7.	การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษา	2.51	0.95	ปานกลาง	10
8.	การจัดทำข้อสอบร่วมกับ ศนจ. ในระดับประถม ศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น	2.44	0.89	น้อย	12
9.	การอนุมัติผลการเรียนการจบหลักสูตรของ นักศึกษา	2.60	1.24	ปานกลาง	7
10.	การอนุมัติผลการเทียบ โอนวิชาสามัญและวิชา อาชีพ	2.65	1.15	ปานกลาง	4

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหาด้านงานส่งเสริมและบริการการศึกษา	ระดับปัญหา			อันดับ
		$\bar{X}$	S.D.	เกณฑ์	
11.	การประสานงานเกี่ยวกับการดำเนินการสอบ สถานที่สอบ กรรมการกลางและกรรมการคุม สอบ	2.39	1.07	น้อย	13
12.	การวัดผลประเมินผลของนักศึกษา	2.54	1.02	ปานกลาง	9
13.	การจัดทำทะเบียนประเมินผลการเรียนของ นักศึกษา	2.66	1.08	ปานกลาง	3
14.	การออกหลักฐานทะเบียนแสดงผลการเรียนและ ใบรับรองของนักศึกษา	2.81	1.23	ปานกลาง	2
15.	การจัดทำรายงานผู้จบหลักสูตรส่ง ศนจ.	2.61	1.05	ปานกลาง	6
16.	การจัดหาเงินทุนสวัสดิการสงเคราะห์ให้ความ ช่วยเหลือนักศึกษา	3.01	1.01	ปานกลาง	1
รวม		2.60	0.77	ปานกลาง	

จากตาราง 5 แสดงว่าบุคลากรของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีความเห็นว่า ปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ด้านงาน ส่งเสริมและบริการการศึกษา โดยรวมมีอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.60$) และในรายชื่อ มีปัญหาในระดับปานกลาง 11 ข้อ ($\bar{X} = 2.51 - 3.01$) และมีปัญหาในระดับน้อย 5 ข้อ ($\bar{X} = 2.27 - 2.48$)

เมื่อพิจารณาปัญหาจากค่าเฉลี่ยเป็นรายชื่อ พบว่า ข้อที่มีปัญหาสูงสุดคือ การจัดสื่อมา บริการและเผยแพร่ให้นักศึกษา และการจัดหาเงินทุนสวัสดิการสงเคราะห์ให้ความช่วยเหลือ นักศึกษา ($\bar{X} = 3.01$) รองลงมาคือ การออกหลักฐานระเบียบแสดงผลการเรียนรู้และใบรับรอง ของนักศึกษา ($\bar{X} = 2.81$) การจัดทำทะเบียนประเมินผลการเรียนของนักศึกษา ($\bar{X} = 2.66$) การอนุมัติผลการเทียบโอนวิชาสามัญและวิชาอาชีพ ($\bar{X} = 2.65$) และการกำหนดแผนงานวิธีการ รับสมัครนักศึกษา การขึ้นทะเบียนและลงทะเบียน ($\bar{X} = 2.62$) ตามลำดับ

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการ
การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา ด้านงานหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน

ข้อที่	ปัญหาด้านงานหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน	ระดับปัญหา			อันดับ
		$\bar{X}$	S.D.	เกณฑ์	
1.	การประสานงานกับสถานศึกษาเพื่อจัดตั้งเป็น หน่วยจัดในเขตอำเภอที่รับผิดชอบ	2.64	0.96	ปานกลาง	6
2.	การส่งเสริมสนับสนุนหน่วยจัดในการดำเนินงาน การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญและสายอาชีว	2.65	0.93	ปานกลาง	5
3.	การให้คำปรึกษาแก่หน่วยจัดและครูผู้สอนในการ วางแผนและการจัดกิจกรรมการศึกษานอก โรงเรียน	2.66	0.89	ปานกลาง	4
4.	การควบคุมดูแลการจัดกิจกรรมการพบกลุ่มการ ศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ	2.88	1.05	ปานกลาง	2
5.	การตรวจสอบและรวบรวมหลักฐานการเบิกจ่าย เงินค่าตอบแทนเสนอ สนจ. ในฐานะสำนักผู้เบิก	2.83	1.22	ปานกลาง	3
6.	การจัดหาสื่อเสริมทางวิชาการให้แก่ครูผู้สอน เพื่อพัฒนาคุณภาพด้านการเรียนการสอน	3.01	0.98	ปานกลาง	1
รวม		2.78	0.82	ปานกลาง	

จากตาราง 6 แสดงว่าบุคลากรของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีความเห็นว่า ปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ด้านงาน หน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน โดยรวมมีในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.78$) และในรายชื่อ เป็นปัญหาระดับปานกลางทั้งหมด ($\bar{X} = 2.64 - 3.01$)

เมื่อพิจารณาปัญหาจากค่าเฉลี่ยเป็นรายชื่อ พบว่าชื่อที่มีปัญหาสูงสุดคือ การจัดหาสื่อ เสริมทางวิชาการให้แก่ครูผู้สอนเพื่อพัฒนาคุณภาพด้านการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.01$) รองลงมาคือ การควบคุมดูแลการจัดกิจกรรมการพบกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ($\bar{X} = 2.88$) และการตรวจสอบและรวบรวมหลักฐานการเบิกจ่ายเงินค่าตอบแทนเสนอ คณจ. ในฐานะสำนักผู้เบิก ($\bar{X} = 2.83$) ตามลำดับ

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการ
การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา ด้านงานศูนย์การเรียนรู้

ข้อที่	ปัญหาด้านงานศูนย์การเรียนรู้	ระดับปัญหา			อันดับ
		$\bar{X}$	S.D.	เกณฑ์	
1.	การส่งเสริมจัดสร้างและจัดหาศูนย์การเรียนรู้ในระดับท้องถิ่นในเขตอำเภอที่รับผิดชอบ	2.85	0.85	ปานกลาง	2
2.	การพัฒนาปรับปรุงศูนย์การเรียนรู้หรือแหล่งความรู้หมู่บ้านให้ทันสมัยพร้อมที่จะบริการแก่กลุ่มเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ	3.06	0.97	ปานกลาง	1
3.	การใช้ศูนย์การเรียนรู้เป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมของชุมชน	2.82	1.03	ปานกลาง	3
4.	การจัดอบรมคณะกรรมการที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านเพื่อนำไปพัฒนาที่อ่านฯให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	2.85	0.89	ปานกลาง	2
5.	การจัดหาข่าวสารเพื่อให้เผยแพร่ทางหอกระจายข่าว	2.70	0.83	ปานกลาง	4

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหาด้านงานศูนย์การเรียนรู้	ระดับปัญหา			อันดับ
		$\bar{X}$	S.D.	เกณฑ์	
6.	การอบรมบรรณรักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนอำเภอเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน	2.53	0.97	ปานกลาง	5
รวม		2.80	0.73	ปานกลาง	

จากตาราง 7 แสดงว่าบุคลากรของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีความเห็นว่า ปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ด้านงาน ศูนย์การเรียนรู้ โดยรวมมีในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.80$) และในรายชื่อเป็นปัญหาระดับ ปานกลางทั้งหมด ($\bar{X} = 2.53 - 3.06$)

เมื่อพิจารณาปัญหาจากค่าเฉลี่ยเป็นรายชื่อ พบว่า ข้อที่มีปัญหาสูงสุดคือ การพัฒนา ปรับปรุงศูนย์การเรียนรู้หรือแหล่งความรู้หมู่บ้านให้ทันสมัยพร้อมที่จะบริการแก่กลุ่มเป้าหมายอย่างมี ประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.06$) รองลงมาคือ การส่งเสริมจัดสร้างและจัดหาศูนย์การเรียนรู้ในระดับ ท้องถิ่นในเขตอำเภอที่รับผิดชอบ และการจัดอบรมคณะกรรมการที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านเพื่อนำ ไปพัฒนาที่อ่านให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ($\bar{X} = 2.85$) และการใช้ศูนย์การเรียนรู้เป็นศูนย์กลาง ในการจัดกิจกรรมของชุมชน ($\bar{X} = 2.82$) ตามลำดับ

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการ
การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา ด้านงานส่งเสริมการศึกษาชุมชน

ข้อที่	ปัญหาด้านงานส่งเสริมการศึกษาชุมชน	ระดับปัญหา			อันดับ
		$\bar{X}$	S.D.	เกณฑ์	
1.	การกระตุ้นให้ชุมชนเสนอความต้องการของตนเอง ในกรณีที่ต้องการการสนับสนุนจากนอกชุมชน	2.88	0.88	ปานกลาง	1
2.	การร่วมมือกับชุมชนในการวางแผนและจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน	2.69	0.91	ปานกลาง	2
3.	การประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับชุมชน เพื่อให้มีความสำคัญและเกิดการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน	2.65	1.06	ปานกลาง	4
4.	การจัดกิจกรรมให้มีการพบปะ เพื่อถ่ายทอดความรู้ระหว่างวิทยากรต่าง ๆ เพื่อการแลกเปลี่ยนความรู้ของประชาชนและชุมชนด้วยกัน	2.63	0.93	ปานกลาง	5
5.	การจัดอบรมเพื่อพัฒนาขีดความสามารถแก่ชาวบ้านในด้านการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้	2.63	0.84	ปานกลาง	5
6.	การจัดทำทะเบียนครูชาวบ้าน เพื่อใช้ในการวางแผนดำเนินงานการศึกษาชุมชน	2.66	0.74	ปานกลาง	3
รวม		2.69	0.75	ปานกลาง	

จากตาราง 8 แสดงว่าบุคลากรของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีความเห็นว่า ปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ด้านงาน ส่งเสริมการศึกษาชุมชน โดยรวมมีในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.69$) และในรายชื่อเป็นปัญหา ระดับปานกลางทั้งหมด ($\bar{X} = 2.63 - 2.88$)

เมื่อพิจารณาปัญหาจากค่าเฉลี่ยเป็นรายชื่อ พบว่า ข้อที่มีปัญหาสูงสุดคือ การกระตุ้นให้ ชุมชนเสนอความต้องการของตนเอง ในกรณีที่ต้องการการสนับสนุนจากนอกชุมชน ($\bar{X} = 2.88$) รองลงมาคือ การร่วมมือกับชุมชนในการวางแผนและจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ($\bar{X} = 2.69$) และการจัดทำทะเบียนครัวเรือนเพื่อใช้ในการวางแผนดำเนินการศึกษาชุมชน ($\bar{X} = 2.66$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ
ในจังหวัดนครราชสีมา ตามทัศนะของบุคลากรจำแนกตามตัวแปร

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน
 อำเภอ จำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ตำแหน่งในการปฏิบัติงาน และประสบการณ์ในการ
 ปฏิบัติงาน มีรายละเอียดปรากฏดังตาราง 9 - 13 ต่อไปนี้

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการบริหารงานทั้ง 5 ด้านของศูนย์บริการ
 การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา ตามทัศนะของบุคลากร จำแนกตามเพศ

ปัญหาการบริหารงาน	ชาย				หญิง			
	$\bar{X}$	S.D.	เกณฑ์	อันดับ	$\bar{X}$	S.D.	เกณฑ์	อันดับ
ด้านงานบริหาร	2.77	0.82	ปานกลาง	3	2.75	0.81	ปานกลาง	2
ด้านงานส่งเสริมและบริการการศึกษา	2.59	0.82	ปานกลาง	5	2.61	0.74	ปานกลาง	5
ด้านงานหน่วยจัดการศึกษานอก โรงเรียน	2.84	0.92	ปานกลาง	1	2.73	0.75	ปานกลาง	3
ด้านงานศูนย์การเรียนรู้	2.79	0.78	ปานกลาง	2	2.80	0.69	ปานกลาง	1
ด้านงานส่งเสริมการศึกษาชุมชน	2.75	0.79	ปานกลาง	4	2.64	0.72	ปานกลาง	4
รวม	2.75	0.74	ปานกลาง		2.71	0.64	ปานกลาง	

จากตาราง 9 แสดงว่า บุคลากรเพศชายและเพศหญิงมีความเห็นว่า ปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ โดยรวมมีในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.75, 2.71$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทั้งสองกลุ่มเห็นว่า ปัญหาทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน สำหรับรายละเอียดความคิดเห็นของแต่ละกลุ่ม มีดังนี้

กลุ่มเพศชาย มีความเห็นว่าปัญหาการบริหารงานโดยรวมมีในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.75$) เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีปัญหาสูงสุดคือ ด้านงานหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน ($\bar{X} = 2.84$) รองลงมาคือ ด้านงานศูนย์การเรียน ($\bar{X} = 2.79$) ด้านงานบริหาร ($\bar{X} = 2.77$) ด้านงานส่งเสริมการศึกษาชุมชน ($\bar{X} = 2.75$) และด้านงานส่งเสริมและบริการการศึกษา ($\bar{X} = 2.59$) ตามลำดับ

กลุ่มเพศหญิง มีความเห็นว่าปัญหาการบริหารงานโดยรวมมีอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.71$) เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีปัญหาสูงสุดคือ ด้านงานศูนย์การเรียน ($\bar{X} = 2.80$) รองลงมาคือ ด้านงานบริหาร ($\bar{X} = 2.75$) ด้านงานหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน ($\bar{X} = 2.73$) ด้านงานส่งเสริมการศึกษาชุมชน ($\bar{X} = 2.64$) และงานด้านส่งเสริมและบริการการศึกษา ($\bar{X} = 2.61$) ตามลำดับ

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการบริหารงานทั้ง 5 ด้านของศูนย์บริการการศึกษาเอกวิธ โรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา
ตามทัศนคติของบุคลากรของศูนย์บริการการศึกษาเอกวิธ โรงเรียนอำเภอ จำแนกตามอายุ

ปัญหาการบริหารงานทั้ง 5 ด้าน	ต่ำกว่า 35 ปี						35 - 45 ปี						สูงกว่า 45 ปี					
	$\bar{X}$	S.D.	เกณฑ์	อันดับ	$\bar{X}$	S.D.	เกณฑ์	อันดับ	$\bar{X}$	S.D.	เกณฑ์	อันดับ	$\bar{X}$	S.D.	เกณฑ์	อันดับ	$\bar{X}$	S.D.
ด้านการบริหาร	2.76	0.79	ปานกลาง	2	2.64	0.78	ปานกลาง	2	2.98	0.92	ปานกลาง	4	2.98	0.92	ปานกลาง	4	2.98	0.92
ด้านงานส่งเสริมและบริหารการศึกษา	2.60	0.76	ปานกลาง	5	2.48	0.74	น้อย	5	2.81	0.82	ปานกลาง	5	2.81	0.82	ปานกลาง	5	2.81	0.82
ด้านงานหน่วยจัดการศึกษาเอกวิธโรงเรียน	2.79	0.72	ปานกลาง	1	2.49	0.72	น้อย	4	3.26	1.03	ปานกลาง	1	3.26	1.03	ปานกลาง	1	3.26	1.03
ด้านงานศูนย์การเรียนรู้	2.70	0.70	ปานกลาง	3	2.71	0.64	ปานกลาง	1	3.22	0.84	ปานกลาง	2	3.22	0.84	ปานกลาง	2	3.22	0.84
ด้านงานส่งเสริมการศึกษาชุมชน	2.65	0.77	ปานกลาง	4	2.51	0.68	ปานกลาง	3	3.11	0.68	ปานกลาง	3	3.11	0.68	ปานกลาง	3	3.11	0.68
รวม	2.70	0.66	ปานกลาง		2.57	0.62	ปานกลาง		3.08	0.76	ปานกลาง		3.08	0.76	ปานกลาง		3.08	0.76

จากตาราง 10 แสดงว่า บุคลากรที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี, 35 - 45 ปี และ สูงกว่า 45 ปี มีความเห็นว่าปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ โดยรวมมีในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.70, 2.57, 3.08$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทั้งสามกลุ่มเห็นว่า ปัญหาทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน สำหรับรายละเอียดความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มมีดังนี้

กลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี มีความเห็นว่าปัญหาการบริหารโดยรวมมีในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.70$) เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีปัญหาสูงสุดคือ ด้านงาน หน่วยงานการศึกษานอกโรงเรียน ($\bar{X} = 2.79$) รองลงมาคือด้านงานบริหาร ($\bar{X} = 2.76$) ด้านงานศูนย์การเรียนรู้ ($\bar{X} = 2.70$) ด้านงานส่งเสริมการศึกษาชุมชน ($\bar{X} = 2.65$) และด้าน งานส่งเสริมและบริการการศึกษา ($\bar{X} = 2.60$) ตามลำดับ

กลุ่มที่มีอายุ 35 - 45 ปี มีความเห็นว่า ปัญหาการบริหารโดยรวมมีในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.57$) เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีปัญหาสูงสุดคือ ด้านงาน ศูนย์การเรียนรู้ ($\bar{X} = 2.71$) รองลงมาคือ ด้านงานบริหาร ($\bar{X} = 2.64$) ด้านงานส่งเสริมการ ศึกษาชุมชน ($\bar{X} = 2.51$) ด้านงานหน่วยงานการศึกษานอกโรงเรียน ($\bar{X} = 2.49$) และด้านงาน ส่งเสริมและบริการการศึกษา ($\bar{X} = 2.48$) ตามลำดับ

กลุ่มที่มีอายุสูงกว่า 45 ปี มีความเห็นว่า ปัญหาการบริหารโดยรวมมีในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.08$) เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีปัญหาสูงสุดคือ ด้านงานหน่วยจั ดการศึกษานอกโรงเรียน ($\bar{X} = 3.26$) รองลงมาคือ ด้านงานศูนย์การเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.22$) ด้าน งานส่งเสริมการศึกษาชุมชน ($\bar{X} = 3.11$) ด้านงานบริหาร ($\bar{X} = 2.98$) และด้านงานส่งเสริม และบริการการศึกษา ($\bar{X} = 2.81$) ตามลำดับ

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการบริหารงานทั้ง 5 ด้านของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา
ตามทัศนะของบุคลากร จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา

ปัญหาการบริหารงานทั้ง 5 ด้าน	ต่ำกว่าปริญญาตรี				ปริญญาตรี				สูงกว่าปริญญาตรี			
	$\bar{X}$	S.D.	เกณฑ์	อันดับ	$\bar{X}$	S.D.	เกณฑ์	อันดับ	$\bar{X}$	S.D.	เกณฑ์	อันดับ
ด้านงานบริหาร	2.55	0.65	ปานกลาง	3	2.76	0.86	ปานกลาง	2	2.94	0.60	ปานกลาง	2
ด้านงานส่งเสริมและบริการการศึกษา	2.45	0.69	น้อย	5	2.61	0.78	ปานกลาง	4	2.64	0.82	ปานกลาง	5
ด้านงานหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน	2.46	0.74	น้อย	4	2.76	0.80	ปานกลาง	2	3.16	0.91	ปานกลาง	1
ด้านงานศูนย์การเรียนรู้	2.57	0.43	ปานกลาง	2	2.81	0.73	ปานกลาง	1	2.90	0.89	ปานกลาง	3
ด้านงานส่งเสริมการศึกษาชุมชน	2.72	0.75	ปานกลาง	1	2.67	0.74	ปานกลาง	3	2.73	0.86	ปานกลาง	4
รวม	2.55	0.59	ปานกลาง		2.72	0.69	ปานกลาง		2.87	0.70	ปานกลาง	

จากตาราง 11 แสดงว่าบุคลากรที่มีวุฒิทางการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี มีความเห็นว่าปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน อำเภอ โดยรวมมีในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.55$, $\bar{X} = 2.72$, $\bar{X} = 2.87$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทั้งสามกลุ่มเห็นว่า ปัญหาทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน สำหรับรายละเอียดความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มมีดังนี้

กลุ่มที่มีวุฒิทางการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีความเห็นว่าปัญหาการบริหารโดยรวมมีในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.55$) เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีปัญหาสูงสุด คือ ด้านงานส่งเสริมการศึกษาชุมชน ($\bar{X} = 2.72$) รองลงมาคือ ด้านงานศูนย์การเรียนรู้ ($\bar{X} = 2.57$) ด้านงานบริหาร ($\bar{X} = 2.55$) ด้านงานหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน ($\bar{X} = 2.46$) และด้านงานส่งเสริมและบริการการศึกษา ($\bar{X} = 2.45$) ตามลำดับ

กลุ่มที่มีวุฒิทางการศึกษาปริญญาตรี มีความเห็นว่าปัญหาการบริหารโดยรวมมีในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.72$) เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีปัญหาสูงสุด คือ ด้านงานศูนย์การเรียนรู้ ($\bar{X} = 2.81$) รองลงมาคือ ด้านงานการบริหาร และด้านงานหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน ($\bar{X} = 2.76$) ด้านงานส่งเสริมการศึกษาชุมชน ($\bar{X} = 2.67$) และด้านงานส่งเสริมและบริการการศึกษา ($\bar{X} = 2.61$)ตามลำดับ

กลุ่มที่มีวุฒิทางการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีความเห็นว่าปัญหาการบริหารโดยรวมมีในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.87$) เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีปัญหาสูงสุด คือ ด้านงานหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน ($\bar{X} = 3.16$) รองลงมาคือ ด้านงานบริหาร ($\bar{X} = 2.94$) ด้านงานศูนย์การเรียนรู้ ($\bar{X} = 2.90$) ด้านงานส่งเสริมการศึกษาชุมชน ($\bar{X} = 2.73$) และด้านงานส่งเสริมและบริการการศึกษา ($\bar{X} = 2.64$) ตามลำดับ

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการบริหารงานทั้ง 5 ด้านของศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา
ตามทัศนะของบุคลากร จำแนกตามตำแหน่งในการปฏิบัติงาน

ปัญหาการบริหารงานทั้ง 5 ด้าน	หน.ศบอ.				ครู อาจารย์				เจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชน				ครูอาสาสมัคร			
	$\bar{X}$	S.D.	เกณฑ์	อันดับ	$\bar{X}$	S.D.	เกณฑ์	อันดับ	$\bar{X}$	S.D.	เกณฑ์	อันดับ	$\bar{X}$	S.D.	เกณฑ์	อันดับ
ด้านงานบริหาร	2.93	0.83	ปานกลาง	2	2.61	0.89	ปานกลาง	4	2.65	0.73	ปานกลาง	2	2.72	0.83	ปานกลาง	3
ด้านงานส่งเสริมและบริการการศึกษา	2.60	0.85	ปานกลาง	5	2.51	0.73	ปานกลาง	5	2.45	0.73	น้อย	4	2.67	0.75	ปานกลาง	4
ด้านงานหน่วยจัดการศึกษาออกโรงเรียน	2.92	1.01	ปานกลาง	3	2.88	0.83	ปานกลาง	1	2.50	0.81	ปานกลาง	3	2.77	0.67	ปานกลาง	1
ด้านงานศูนย์การเรียนรู้	2.97	0.87	ปานกลาง	1	2.80	0.84	ปานกลาง	2	2.54	0.63	ปานกลาง	2	2.74	0.64	ปานกลาง	2
ด้านงานส่งเสริมบริการศึกษาชุมชน	2.77	0.84	ปานกลาง	4	2.73	0.71	ปานกลาง	3	2.67	0.74	ปานกลาง	1	2.63	0.72	ปานกลาง	5
รวม	2.84	0.79	ปานกลาง		2.71	0.75	ปานกลาง		2.58	0.60	ปานกลาง		2.70	0.63	ปานกลาง	

จากตาราง 12 แสดงว่าบุคลากรที่มีตำแหน่งในการปฏิบัติงาน หัวหน้าศูนย์บริการ การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ครู อาจารย์ เจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนอำเภอ และครูอาสาสมัคร การศึกษานอกโรงเรียน มีความเห็นว่า ปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน อำเภอ โดยรวมมีในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.84, 2.71, 2.58, 2.70$) เมื่อพิจารณาเป็นราย ด้านพบว่า ทั้งสามกลุ่มเห็นว่า ปัญหาทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน สำหรับรายละเอียด ความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มมีดังนี้

กลุ่มหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีความเห็นว่าปัญหาการบริหาร โดย รวมมีในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.84$) เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีปัญหา สูงสุด คือ ด้านงานศูนย์การเรียนรู้ ($\bar{X} = 2.97$) รองลงมาคือ ด้านงานบริหาร ($\bar{X} = 2.93$) ด้านงานหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน ($\bar{X} = 2.92$) ด้านงานส่งเสริมการศึกษาชุมชน ($\bar{X} = 2.77$) และด้านส่งเสริมและบริการการศึกษา ($\bar{X} = 2.60$) ตามลำดับ

กลุ่มครู อาจารย์ มีความเห็นว่าปัญหาการบริหารโดยรวมมีในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.71$) เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีปัญหาสูงสุดคือ ด้านงานหน่วยจัดการศึกษานอก โรงเรียน ($\bar{X} = 2.88$) รองลงมาคือ ด้านงานศูนย์การเรียนรู้ ($\bar{X} = 2.80$) ด้านงานส่งเสริม การศึกษาชุมชน ($\bar{X} = 2.73$) ด้านงานบริหาร ($\bar{X} = 2.61$) และด้านงานส่งเสริมและบริการ การศึกษา ($\bar{X} = 2.51$) ตามลำดับ

กลุ่มเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนอำเภอ มีความเห็นว่าปัญหาการบริหารโดยรวมมีในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 2.58$) เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีปัญหาสูงสุด คือ ด้านงานส่งเสริมการศึกษาชุมชน ($\bar{X} = 2.67$) รองลงมาคือ ด้านงานบริหาร และด้านงานศูนย์ การเรียนรู้ ($\bar{X} = 2.65$) ด้านงานหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน ($\bar{X} = 2.50$) และด้านงาน ส่งเสริมและบริการการศึกษา ($\bar{X} = 2.45$) ตามลำดับ

กลุ่มครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน มีความเห็นว่าปัญหาการบริหารโดยรวม มีในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.70$) เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีปัญหาสูงสุดคือ ด้านงานหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน ($\bar{X} = 2.77$) รองลงมาคือ ด้านงานศูนย์การเรียนรู้ ($\bar{X} = 2.74$) ด้านงานบริหาร ($\bar{X} = 2.72$) ด้านงานส่งเสริมและบริการการศึกษา ($\bar{X} = 2.67$) และงานด้านส่งเสริมการศึกษาชุมชน ($\bar{X} = 2.63$) ตามลำดับ

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการบริหารงานทั้ง 5 ด้านของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา
ตามทัศนะของบุคลากร จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียน

ปัญหาการบริหารงานทั้ง 5 ด้าน	ต่ำกว่า 3 ปี					3 - 5 ปี					สูงกว่า 5 ปี				
	$\bar{X}$	S.D.	เกณฑ์	อันดับ		$\bar{X}$	S.D.	เกณฑ์	อันดับ		$\bar{X}$	S.D.	เกณฑ์	อันดับ	
ด้านงานบริหาร	2.69	0.76	ปานกลาง	3		3.09	0.72	ปานกลาง	1		2.71	0.85	ปานกลาง	3	
ด้านงานส่งเสริมและบริการการศึกษา	2.59	0.68	ปานกลาง	4		2.90	0.69	ปานกลาง	4		2.53	0.82	ปานกลาง	5	
ด้านงานหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน	2.74	0.72	ปานกลาง	2		2.98	0.81	ปานกลาง	2		2.75	0.88	ปานกลาง	2	
ด้านงานศูนย์การเรียนรู้	2.77	0.63	ปานกลาง	1		2.91	0.74	ปานกลาง	3		2.79	0.87	ปานกลาง	1	
ด้านงานส่งเสริมการศึกษาร่วมชน	2.77	0.77	ปานกลาง	1		2.87	0.75	ปานกลาง	5		2.59	0.74	ปานกลาง	4	
รวม	2.71	0.64	ปานกลาง			2.95	0.66	ปานกลาง			2.67	0.71	ปานกลาง		

จากตาราง 13 แสดงว่าบุคลากรที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียน ต่ำกว่า 3 ปี, 3 - 5 ปี และสูงกว่า 5 ปี มีความเห็นว่าปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ โดยรวมมีในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.71, 2.95, 2.67$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทั้งสามกลุ่มเห็นว่า ปัญหาทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน สำหรับรายละเอียดความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มมีดังนี้

กลุ่มที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนต่ำกว่า 3 ปี มีความเห็นว่าปัญหาการบริหารโดยรวมมีในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.71$) เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีปัญหาสูงสุดคือ ด้านงานศูนย์การเรียนและด้านงานส่งเสริมการศึกษาชุมชน ($\bar{X} = 2.77$) รองลงมาคือ ด้านงานหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน ($\bar{X} = 2.74$) ด้านงานบริหาร ($\bar{X} = 2.69$) และงานด้านส่งเสริมและบริการการศึกษา ($\bar{X} = 2.59$) ตามลำดับ

กลุ่มที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียน 3 - 5 ปี มีความเห็นว่าปัญหาการบริหารโดยรวมมีในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.95$) เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีปัญหาสูงสุดคือ ด้านงานบริหาร ($\bar{X} = 3.09$) รองลงมาคือ ด้านงานหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน ($\bar{X} = 2.98$) ด้านงานศูนย์การเรียน ($\bar{X} = 2.91$) ด้านงานส่งเสริมและบริการการศึกษา ($\bar{X} = 2.90$) และด้านงานส่งเสริมการศึกษาชุมชน ($\bar{X} = 2.87$) ตามลำดับ

กลุ่มที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนสูงกว่า 5 ปี มีความเห็นว่าปัญหาการบริหารโดยรวมมีในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.67$) เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีปัญหาสูงสุดคือ ด้านงานศูนย์การเรียน ($\bar{X} = 2.79$) รองลงมาคือ ด้านงานหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน ($\bar{X} = 2.75$) ด้านงานบริหาร ($\bar{X} = 2.71$) ด้านงานส่งเสริมการศึกษาชุมชน ($\bar{X} = 2.59$) และด้านงานส่งเสริมและบริการการศึกษา ($\bar{X} = 2.53$) ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอก

โรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของบุคลากรเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารงาน
ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีรายละเอียดปรากฏดังตาราง 14 - 18 ต่อไปนี้

ตาราง 14 จำนวนและร้อยละของปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารงานด้านงานบริหาร

อันดับ	ปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารงานด้านงานบริหาร	จำนวน	ร้อยละ
	ปัญหา		
1.	ขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านการเงิน บัญชี และพัสดุ	24	26.96
2.	บุคลากรมีน้อยไม่เพียงพอ	17	19.10
3.	งบประมาณไม่เพียงพอ	6	6.74
4.	ขาดยานพาหนะ	4	4.49
5.	วัสดุ ครุภัณฑ์ ไม่เพียงพอ	4	4.49
6.	ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญ	4	4.49
7.	ขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านคอมพิวเตอร์	3	3.37
8.	ผู้บริหารสั่งการไม่ชัดเจน	2	2.25
9.	ขาดการวางแผนที่ดี	2	2.25
10.	หน.ศบอ.ขาดประสบการณ์	1	1.12
11.	เจ้าหน้าที่ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง	1	1.12
12.	การติดต่อสื่อสารล่าช้า	1	1.12
13.	เจ้าหน้าที่ทำงานล่าช้า	1	1.12
14.	การเบิกจ่ายค่าตอบแทนล่าช้า	1	1.12

ตาราง 14 (ต่อ)

อันดับ	ปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารงานด้านงานบริหาร	จำนวน	ร้อยละ
	ข้อเสนอแนะ		
1.	ควรจัดอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ให้เจ้าหน้าที่ของ ศบอ.	20	22.47
2.	ควรจัดบุคลากรให้ ศบอ. เพิ่ม	12	13.48
3.	ควรจัดยานพาหนะให้ ศบอ.	4	4.49
4.	ผู้บริหารควรให้ขวัญกำลังใจเจ้าหน้าที่	3	3.37
5.	ผู้บริหารควรกำกับดูแลให้ทั่วถึง	3	3.37
6.	ควรจัดงบประมาณเพิ่มเติมให้เพียงพอ	3	3.37
7.	ควรจัดหาบุคลากรที่มีความรู้ด้านการเงิน บัญชีและพัสดุให้ศบอ.	2	2.25
8.	ควรจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ เพิ่มเติมให้ ศบอ.	2	2.25
9.	พน. ศบอ. ควรศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมกว่าที่เป็นอยู่	2	2.25
10.	ควรมีอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน	1	1.12
11.	ควรจัดโทรศัพท์เคลื่อนที่ให้ ศบอ.	1	1.12
12.	ควรแก้ไข กฎหมาย ระเบียบต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน	1	1.12
13.	ศบอ. ควรนิเทศติดตามผลเพิ่มขึ้น	1	1.12
14.	ควรจัดหาสวัสดิการให้เจ้าหน้าที่ ศบอ.	1	1.12

จากตาราง 14 บุคลากรศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารงานด้านงานบริหารของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ดังนี้

ปัญหาที่พบมีดังนี้ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านการเงิน บัญชีและพัสดุ (ร้อยละ 26.96) บุคลากรมีน้อยไม่เพียงพอ (ร้อยละ 19.10) งบประมาณไม่เพียงพอ (ร้อยละ 6.74) ขาดยานพาหนะ วัสดุครุภัณฑ์ไม่เพียงพอ และผู้บริหารไม่ให้ความช่วยเหลือ (ร้อยละ 4.49) และ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ (ร้อยละ 3.37)

ข้อเสนอแนะมีดังนี้ ควรจัดอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ให้เจ้าหน้าที่ของ ศบอ. (ร้อยละ 22.47) ควรจัดบุคลากรให้ ศบอ. เพิ่ม (ร้อยละ 13.48) ควรจัดยานพาหนะให้ ศบอ. (ร้อยละ 4.49) ผู้บริหารควรให้ความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ ผู้บริหารควรกำกับดูแลให้ทั่วถึงและควรจัดงบประมาณเพิ่มเติมให้เพียงพอ (ร้อยละ 3.37) ควรจัดหาบุคลากรที่มีความรู้ด้านการเงิน บัญชีและพัสดุ ให้ ศบอ. ควรจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์เพิ่มเติมให้ ศบอ. และ ทน.ศบอ. ควรศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมกว่าที่เป็นอยู่ (ร้อยละ 2.25)

ตาราง 15 จำนวนและร้อยละของปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารงานด้านงานส่งเสริมและ
บริการการศึกษา

อันดับ	ปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารงานด้านงานส่งเสริมและ บริการการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหา			
1.	ขาดสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน	25	28.09
2.	งบประมาณในการจัดซื้อสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนไม่เพียงพอ	6	6.74
3.	การให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมายไม่ทั่วถึง	4	4.49
4.	ครูอาสาสมัครศึกษานอกโรงเรียนไม่เพียงพอ	4	4.49
5.	บุคลากรมีไม่เพียงพอ	3	3.37
6.	เจ้าหน้าที่รับผิดชอบหลายงาน	2	2.25
7.	เจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนทำงานไม่ตรงกับหน้าที่	1	1.12
8.	วิทยาการวิชาชีพช่างอุตสาหกรรมมีน้อย	1	1.12
9.	ประชาชนไม่สนใจงานศึกษานอกโรงเรียน	1	1.12
ข้อเสนอแนะ			
1.	ควรจัดซื้อและอุปกรณ์การเรียนการสอนให้เพียงพอ	19	21.35
2.	ควรจัดงบประมาณเพิ่มให้เพียงพอ	6	6.74
3.	ควรจัดบุคลากรเพิ่ม	5	5.62
4.	ควรจัดอบรมเจ้าหน้าที่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน	5	5.62
5.	ควรจัดบุคลากรให้ตรงกับงาน	4	4.49

ตาราง 15 (ต่อ)

อันดับ	ปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารงานด้านงานส่งเสริมและบริการการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
6.	ควรจัดยานพาหนะให้ คบอ.	2	2.25
7.	ควรจัดบริการแก่กลุ่มเป้าหมายให้ทั่วถึง	2	2.25
8.	ควรหาวิธีการติดต่อสื่อสารให้รวดเร็ว	2	2.25
9.	ควรจัดหาครูประจำกลุ่มเพิ่ม	1	1.12
10.	ควรนิเทศติดตามผลเพิ่มขึ้น	1	1.12
11.	ควรประสานงานกับเครือข่ายให้มากขึ้น	1	1.12

จากตาราง 15 บุคลากรศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารงานด้านงานส่งเสริมและบริการการศึกษาของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ดังนี้

ปัญหาที่พบมีดังนี้ ขาดสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน (ร้อยละ 28.09) งบประมาณในการจัดซื้อสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนไม่เพียงพอ (ร้อยละ 6.74) การให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมายไม่ทั่วถึงและครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนไม่เพียงพอ (ร้อยละ 4.49) บุคลากรมีไม่เพียงพอ (ร้อยละ 3.37) และเจ้าหน้าที่รับผิดชอบหลายงาน (ร้อยละ 2.25)

ข้อเสนอแนะมีดังนี้ ควรจัดสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนให้เพียงพอ (ร้อยละ 21.35) ควรจัดงบประมาณเพิ่มให้เพียงพอ (ร้อยละ 6.74) ควรจัดบุคลากรเพิ่มและควรจัดอบรมเจ้าหน้าที่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน (ร้อยละ 5.62) ควรจัดบุคลากรให้ตรงกับงาน (ร้อยละ 4.49) ควรจัดยานพาหนะให้ คบอ. ควรจัดบริการแก่กลุ่มเป้าหมายให้ทั่วถึง และควรหาวิธีการติดต่อสื่อสารให้รวดเร็ว (ร้อยละ 2.25)

ตาราง 16 จำนวนและร้อยละของปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารงานด้านงานหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน

อันดับ	ปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารงาน ด้านงานหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหา			
1.	ครูประจำกลุ่มหน่วยจัดไม่เข้าใจกระบวนการพบกลุ่ม	7	7.87
2.	การนิเทศ หน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียนมีน้อย	5	5.62
3.	งบประมาณไม่เพียงพอ	2	2.25
4.	สื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ	2	2.25
5.	หน่วยงานหรือสถานศึกษาไม่สนใจจัดการศึกษานอกโรงเรียน	1	1.12
ข้อเสนอแนะ			
1.	ควรจัดอบรมครูประจำกลุ่มหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน	7	7.87
2.	ควรนิเทศหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพิ่มขึ้น	5	5.62
3.	ควรจัดงบประมาณให้หน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพิ่มขึ้น	2	2.25
4.	ควรจัดสื่อการเรียนการสอนให้หน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพิ่มขึ้น	2	2.25
5.	ควรประชาสัมพันธ์งานการศึกษานอกโรงเรียนเพิ่มขึ้น	1	1.12

จากตาราง 16 บุคลากรศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ได้ให้เห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารงานดำเนินงานหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ดังนี้

ปัญหาที่พบมีดังนี้ ครูประจำกลุ่มหน่วยจัดไม่เข้าใจกระบวนการพบกลุ่ม (ร้อยละ 7.87) การนิเทศหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียนมีน้อย (ร้อยละ 5.62) งบประมาณไม่เพียงพอ และสื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ (ร้อยละ 2.25) และหน่วยงานหรือสถานศึกษาไม่สนใจจัดการศึกษานอกโรงเรียน (ร้อยละ 1.12)

ข้อเสนอแนะมีดังนี้ ควรจัดอบรมครูประจำกลุ่มหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน (ร้อยละ 7.87) ควรนิเทศหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพิ่มขึ้น (ร้อยละ 5.62) ควรจัดงบประมาณให้หน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพิ่มขึ้น และควรจัดสื่อการเรียนการสอนให้หน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพิ่มขึ้น (ร้อยละ 2.25) และควรประชาสัมพันธ์งานการศึกษานอกโรงเรียนเพิ่มขึ้น (ร้อยละ 1.12)

ตาราง 17 จำนวนและร้อยละของปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารงานด้านงานศูนย์การเรียนรู้

อันดับ	ปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารงานด้านงานศูนย์การเรียนรู้	จำนวน	ร้อยละ
	ปัญหา		
1.	ขาดผู้ดูแลและรับผิดชอบศูนย์การเรียนรู้อย่างจริงจัง	17	19.10
2.	ไม่มีงบประมาณสนับสนุนศูนย์การเรียนรู้	12	13.48
3.	ประชาชนไม่ให้ความสำคัญกับศูนย์การเรียนรู้	6	6.74
4.	สื่อการเรียนรู้การสอนไม่เพียงพอ	6	6.74
5.	ไม่มีการอบรมกลุ่มเป้าหมายเรื่องศูนย์การเรียนรู้	3	3.37
6.	กิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้ไม่ต่อเนื่อง	3	3.37
7.	รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ไม่ชัดเจน	3	3.37
8.	สภาพแวดล้อมในศูนย์การเรียนรู้ไม่เอื้ออำนวย	3	3.37
	ข้อเสนอแนะ		
1.	ควรจัดเจ้าหน้าที่ไปประจำศูนย์การเรียนรู้	16	17.98
2.	ควรจัดงบประมาณสนับสนุนศูนย์การเรียนรู้	10	11.24
3.	ควรจัดอบรมเรื่องศูนย์การเรียนรู้แก่กลุ่มเป้าหมายเฉพาะ	6	6.74
4.	ควรนิเทศติดตามผลศูนย์การเรียนรู้เพิ่มขึ้น	5	5.62
5.	ควรจัดสื่อการเรียนรู้การสอนให้ศูนย์การเรียนรู้เพิ่มขึ้น	2	2.25

ตาราง 17 บุคลากรศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ได้ให้เห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารงานด้านงานศูนย์การเรียนรู้ ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ดังนี้

ปัญหาที่พบมีดังนี้ ชาดผู้ดูแลและรับผิดชอบศูนย์การเรียนรู้อย่างจริงจัง (ร้อยละ 19.10) ไม่มีงบประมาณสนับสนุนศูนย์การเรียนรู้ (ร้อยละ 13.48) ประชาชนไม่ให้ความสำคัญกับศูนย์การเรียนรู้ และสื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ (ร้อยละ 6.74) ไม่มีการอบรมกลุ่มเป้าหมายเรื่องศูนย์การเรียนรู้ กิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้ไม่เอื้ออำนวย (ร้อยละ 3.37)

ข้อเสนอแนะมีดังนี้ ควรจัดเจ้าหน้าที่ไปประจำศูนย์การเรียนรู้ (ร้อยละ 17.98) ควรจัดงบประมาณสนับสนุนศูนย์การเรียนรู้ (ร้อยละ 11.24) ควรจัดอบรมเรื่องศูนย์การเรียนรู้แก่กลุ่มเป้าหมายเฉพาะ (ร้อยละ 6.74) ควรนิเทศติดตามผลศูนย์การเรียนรู้เพิ่มขึ้น (ร้อยละ 5.62) และควรจัดสื่อการเรียนการสอนให้ศูนย์การเรียนรู้เพิ่มขึ้น (ร้อยละ 2.25)

ตาราง 18 จำนวนและร้อยละของปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารงานด้านงานส่งเสริม
การศึกษาชุมชน

อันดับ	ปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารงานด้านงานส่งเสริมการศึกษาชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
	ปัญหา		
1.	ประชาชนไม่เห็นความสำคัญของการศึกษานอกโรงเรียน	9	10.11
2.	บุคลากรมีน้อย	8	8.99
3.	เศรษฐกิจรัดตัวประชาชนไม่มีเวลาร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน	6	6.74
4.	การประชาสัมพันธ์มีน้อยไม่ทั่วถึง	3	3.37
5.	สื่อสัมนาไม่เพียงพอ	2	2.25
6.	ยานพาหนะไม่เพียงพอ	1	1.12
7.	ภูมิปัญญาชาวบ้านไม่เข้าใจเทคนิคในการถ่ายทอดความรู้	1	1.12
	ข้อเสนอแนะ		
1.	ควรประชาสัมพันธ์งานการศึกษานอกโรงเรียนให้มากขึ้น	6	6.74
2.	ควรจัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชนและกลุ่มเป้าหมายเฉพาะเพิ่มขึ้น	5	5.62
3.	ควรจัดครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนให้ครบทุกตำบล	5	5.62
4.	ควรจัดซื้อสื่อการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น	5	5.62
5.	ควรนิเทศติดตามผลเพิ่มขึ้น	4	4.49
6.	ควรจัดยานพาหนะเพิ่ม	2	2.25
7.	ควรประสานงานกับเครือข่ายเพิ่มขึ้น	1	1.12

จากตาราง 18 บุคลากรศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารงานด้านงานส่งเสริมการศึกษาชุมชน ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ดังนี้

ปัญหาที่พบมีดังนี้ ประชาชนไม่เห็นความสำคัญของการศึกษานอกโรงเรียน (ร้อยละ 10.11) บุคลากรมีน้อย (ร้อยละ 8.99) เศรษฐกิจรัดตัวประชาชนไม่มีเวลาร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน (ร้อยละ 6.74) การประชาสัมพันธ์มีน้อยไม่ทั่วถึง (ร้อยละ 3.37) และสื่อสนับสนุนไม่เพียงพอ (ร้อยละ 2.25)

ข้อเสนอแนะมีดังนี้ ควรประชาสัมพันธ์งานการศึกษานอกโรงเรียนให้มากขึ้น (ร้อยละ 6.74) ควรจัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชนและกลุ่มเป้าหมายเฉพาะเพิ่มขึ้น ควรจัดครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนให้ครบทุกอำเภอ และควรจัดซื้อสื่อการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น (ร้อยละ 5.62) ควรนิเทศติดตามผลเพิ่มขึ้น (ร้อยละ 4.49) ควรจัดยานพาหนะเพิ่ม (ร้อยละ 2.25) และควรประสานกับเครือข่ายเพิ่มขึ้น (ร้อยละ 1.12)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และเสนอแนะ

การวิจัยปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอใน
จังหวัดนครราชสีมา ได้เสนอรายงานสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอใน
จังหวัดนครราชสีมา ใน 5 ด้าน คือ ด้านงานบริหาร ด้านงานส่งเสริมและบริการการศึกษา ด้าน
งานหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน ด้านงานศูนย์การเรียนรู้ และด้านงานส่งเสริมการศึกษาชุมชน
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ
ตามทัศนะของบุคลากรศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ โดยจำแนกตามเพศ อายุ วุฒิต่าง
การศึกษา ตำแหน่งในการปฏิบัติงานและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียน
3. เพื่อรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน
ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรในการศึกษา

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประชากรที่ศึกษา คือบุคลากรศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน
อำเภอในจังหวัดนครราชสีมาที่ปฏิบัติงานในปีงบประมาณ 2540 จำนวน 28 แห่ง ประกอบด้วย
หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ครู อาจารย์ เจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนอำเภอ
และครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน รวมจำนวน 94 คน ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มิได้ศึกษาจาก
กลุ่มตัวอย่าง แต่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้งหมด 94 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง

สำหรับแบบสอบถามนี้ใช้ถามปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอใน จังหวัดนครราชสีมา ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) ของ เครื่องมือ ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ประกอบด้วยข้อคำถามรวมทั้งสิ้น 45 ข้อ โดยแยกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านงานบริหาร ด้านงานส่งเสริม และบริการการศึกษา ด้านงานหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน ด้านงานศูนย์การเรียนรู้ และด้านงาน ส่งเสริมการศึกษาชุมชน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ขอหนังสือจากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดนครราชสีมาแนบกับ แบบสอบถาม และส่งให้ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เพื่อแจกให้กับกลุ่มตัวอย่างและ ขอความอนุเคราะห์ให้ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเก็บรวบรวมแบบสอบถามส่งกลับคืน โดยทางไปรษณีย์ โดยดำเนินการระหว่างวันที่ 26 มิถุนายน 2540 ถึงวันที่ 14 กรกฎาคม 2540 ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 94 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 89 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 94.68

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบและคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์ นำมาลงรหัสในแบบฟอร์มสำหรับการ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

2. จัดเตรียมข้อมูลเพื่อป้อนเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ (Statistical Package For Social Science) โดยใช้ สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

2.1 ข้อมูลสภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ และ ค่าร้อยละ

2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน
อำเภอในจังหวัดนครราชสีมา วิเคราะห์โดย หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
(S.D.)

2.3 เปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ
ในจังหวัดนครราชสีมา ตามทักษะของบุคลากรศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จำแนกตาม
เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ตำแหน่งในการปฏิบัติงาน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานการศึกษานอก
โรงเรียน วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2.4 แบบสอบถามปลายเปิด เป็นข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะ
วิเคราะห์โดยการรวบรวมคำตอบที่คล้ายกันไว้ในด้านเดียวกันแล้วหาค่าความถี่และค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอก
โรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า

1. ปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัด
นครราชสีมา โดยรวมมีอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.73$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า
ด้านที่เป็นปัญหาสูงสุดคือ ด้านงานศูนย์การเรียน รองลงมาคือ ด้านงานหน่วยจัดการศึกษานอก
โรงเรียน ด้านงานบริหาร ด้านงานส่งเสริมการศึกษาชุมชนและด้านส่งเสริมและบริการการศึกษา
ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าเป็นปัญหาระดับปานกลาง 38 ข้อ ($\bar{X} = 2.51-3.39$)
และเป็นปัญหาระดับน้อย 7 ข้อ ($\bar{X} = 2.27-2.48$) ข้อที่มีปัญหาสูงสุดคือ ขาดบุคลากรที่มีความรู้
ในเรื่องการเงิน บัญชีและพัสดุ ($\bar{X} = 3.39$) รองลงมาคือ การพัฒนาปรับปรุงศูนย์การเรียนหรือ
แหล่งความรู้หมู่บ้านให้ทันสมัยพร้อมที่จะบริการแก่กลุ่มเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.06$)
และการจัดหาสื่อมาบริการและเผยแพร่ให้นักศึกษา การจัดหาเงินทุนสวัสดิการส่งเสริมให้มีความ
ช่วยเหลือนักศึกษา และการจัดสื่อเสริมทางวิชาการให้แก่ครูผู้สอนเพื่อพัฒนาคุณภาพด้านการเรียน
การสอน ($\bar{X} = 3.01$) ตามลำดับ

2. เปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ
ในจังหวัดนครราชสีมา ตามทัศนะของบุคลากร จำแนกตามตัวแปร สรุปผลได้ดังนี้

2.1 เมื่อพิจารณาจากระดับของปัญหา พบว่า บุคลากรของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่มี เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ตำแหน่งในการปฏิบัติงาน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีความเห็นว่าปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ โดยรวมและในรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางสอดคล้องตรงกันทุกกลุ่ม

2.2 เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของปัญหา พบว่า

2.2.1 บุคลากรกลุ่มเพศชาย มีความเห็นว่าปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอมียามากกว่าเพศหญิง ($\bar{X} = 2.75, 2.71$)

2.2.2 บุคลากรกลุ่มที่มีอายุสูงกว่า 45 ปี มีความเห็นว่าปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอมียามากกว่ากลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี และกลุ่มที่มีอายุ 35 - 45 ปี ($\bar{X} = 3.08, 2.70, 2.57$) ตามลำดับ

2.2.3 บุคลากรกลุ่มที่มีวุฒิทางการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีความเห็นว่าปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอมียามากกว่ากลุ่มที่มีวุฒิทางการศึกษาปริญญาตรี และกลุ่มที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ($\bar{X} = 2.87, 2.72, 2.55$) ตามลำดับ

2.2.4 บุคลากรกลุ่มที่มีตำแหน่งในการปฏิบัติงานเป็น หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีความเห็นว่าปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอมียามากกว่ากลุ่มที่มีตำแหน่งในการปฏิบัติงานเป็นครู อาจารย์ ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน และกลุ่มเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนอำเภอ ($\bar{X} = 2.84, 2.71, 2.70, 2.58$) ตามลำดับ

2.2.5 บุคลากรกลุ่มที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียน 3 - 5 ปี มีความเห็นว่าปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอมียามากกว่ากลุ่มที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอต่ำกว่า 3 ปี และกลุ่มที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอสูงกว่า 5 ปี ($\bar{X} = 2.95, 2.71, 2.67$) ตามลำดับ

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน
อำเภอในจังหวัดนครราชสีมา โดยสรุปดังนี้

3.1 ด้านงานบริหาร พบว่า มีปัญหาขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านการเงิน บัญชีและพัสดุ (ร้อยละ 26.96) บุคลากรมีน้อยไม่เพียงพอ (ร้อยละ 19.10) และงบประมาณไม่เพียงพอ (ร้อยละ 6.74) สำหรับข้อเสนอแนะได้แก่ ควรจัดอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ให้เจ้าหน้าที่ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ (ร้อยละ 22.47) ควรจัดบุคลากรให้ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเพิ่ม (ร้อยละ 13.48) และควรจัดยานพาหนะให้ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ (ร้อยละ 4.49)

3.2 ด้านงานส่งเสริมและบริการการศึกษา พบว่า มีปัญหาขาดสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน (ร้อยละ 28.09) งบประมาณในการจัดซื้อสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนไม่เพียงพอ (ร้อยละ 6.74) การให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมายไม่ทั่วถึงและครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนไม่เพียงพอ (ร้อยละ 4.49) สำหรับข้อเสนอแนะได้แก่ ควรจัดสื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอ (ร้อยละ 21.35) ควรจัดงบประมาณเพิ่มให้เพียงพอ (ร้อยละ 6.74) ควรจัดบุคลากรเพิ่มและควรจัดอบรมเจ้าหน้าที่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน (ร้อยละ 5.62)

3.3 ด้านงานหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน พบว่า มีปัญหาครูประจำกลุ่มหน่วยจัดไม่เข้าใจกระบวนการพบกลุ่ม (ร้อยละ 7.87) การนิเทศหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียนมีน้อย (ร้อยละ 5.62) งบประมาณไม่เพียงพอและสื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ (ร้อยละ 2.25) สำหรับข้อเสนอแนะได้แก่ ควรจัดอบรมครูประจำกลุ่มหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน (ร้อยละ 7.87) ควรนิเทศหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพิ่มขึ้น (ร้อยละ 5.62) ควรจัดงบประมาณให้หน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพิ่มขึ้น และควรจัดสื่อการเรียนการสอนให้หน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพิ่มขึ้น (ร้อยละ 2.25)

3.4 ด้านงานศูนย์การเรียน พบว่า มีปัญหาขาดผู้ดูแลและรับผิดชอบศูนย์การเรียนอย่างจริงจัง (ร้อยละ 19.10) ไม่มีงบประมาณสนับสนุนศูนย์การเรียน (ร้อยละ 13.48) ประชาชนไม่ให้ความสำคัญกับศูนย์การเรียน และสื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ (ร้อยละ 6.74) สำหรับข้อเสนอแนะได้แก่ ควรจัดเจ้าหน้าที่ไปประจำศูนย์การเรียน (ร้อยละ 17.98) ควรจัด

งบประมาณสนับสนุนศูนย์การเรียนรู้ (ร้อยละ 11.24) ควรจัดอบรมเรื่องศูนย์การเรียนรู้แก่กลุ่มเป้าหมายเฉพาะ (ร้อยละ 6.74)

3.5 ด้านงานส่งเสริมการศึกษาชุมชน พบว่า มีปัญหาประชาชนไม่เห็นความสำคัญของการศึกษานอกโรงเรียน (ร้อยละ 10.11) บุคลากรมีน้อย (ร้อยละ 8.90) เศรษฐกิจรัดตัว ประชาชนไม่มีเวลาร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน (ร้อยละ 6.74) สำหรับข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรประชาสัมพันธ์งานการศึกษานอกโรงเรียนให้มากขึ้น (ร้อยละ 6.74) ควรจัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชนและกลุ่มเป้าหมายเฉพาะเพิ่มขึ้น ควรจัดครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนให้ครบทุกอำเภอ และควรจัดซื้อสื่อการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น (ร้อยละ 5.62) ควรนิเทศติดตามผลเพิ่มขึ้น (ร้อยละ 4.49)

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาปัญหาการบริหารของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. ปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา

ปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา โดยรวมและรายด้านทั้ง 5 ด้าน มีอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่เป็นปัญหาสูงสุดคือ ด้านงานศูนย์การเรียนรู้ และในรายข้อ ข้อที่มีปัญหาสูงสุดคือ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ในเรื่องการเงิน บัญชีและพัสดุ รองลงมาคือ การพัฒนาปรับปรุงศูนย์การเรียนรู้หรือแหล่งความรู้หมู่บ้าน ให้ทันสมัยพร้อมที่จะบริการแก่กลุ่มเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดหาสื่อมาบริการและเผยแพร่ให้นักศึกษา การจัดหาเงินทุนสวัสดิการสงเคราะห์ให้ความช่วยเหลือนักศึกษา และการจัดซื้อเสริมทางวิชาการให้แก่ครูผู้สอนเพื่อพัฒนาคุณภาพด้านการเรียนการสอนตามลำดับ

จากการศึกษาปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอใน จังหวัดนครราชสีมา พบว่าโดยรวมและรายด้านทั้ง 5 ด้าน มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางนั้น ที่เป็น เช่นนี้อาจเป็นเพราะกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศจัดตั้งศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ตั้งแต่วันที่ 27 สิงหาคม 2536 (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 27 สิงหาคม 2536) เป็นต้นมา การบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในระยะเริ่มต้นประสบปัญหา การปฏิบัติงานหลายด้าน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดและกรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ พยายามแก้ไข้ปัญหา และหาแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการบริหารงานและการปฏิบัติงานของ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอยู่ตลอดเวลา จนปัญหาต่าง ๆ ได้รับการแก้ไขปรับปรุงมาอย่าง ต่อเนื่องตลอดมา แต่ปัญหาก็ยังไม่หมดสิ้นไป การทำงานหาเวลา สถานที่ สถานการณ์เปลี่ยนไป ปัญหาก็เปลี่ยนไปตาม ดังนั้นผู้ปฏิบัติงานต้องใช้ความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ของตนที่มีอยู่ นำไปแก้ปัญหา จะทำให้งานที่ปฏิบัติได้รับการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น

สำหรับปัญหารายด้าน พบว่า ที่เป็นปัญหาสูงสุด คือ ด้านงานศูนย์การเรียน ที่เป็น เช่นนี้อาจเป็นเพราะ งานด้านศูนย์การเรียนของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอมีหน้าที่ และความรับผิดชอบในการจัดส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ โดยให้ชุมชนสามารถวิเคราะห์และกำหนดปัญหาความต้องการของตนเองได้ จัดทำแผนงานและ กิจกรรมด้านการศึกษาโดยใช้ทรัพยากรแหล่งวิทยาการท้องถิ่น ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้ง ภาครัฐและเอกชน เพื่อสนับสนุนกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนให้เป็นระบบเครือข่ายระดับหมู่บ้าน ตำบลและอำเภอ ซึ่งเห็นได้ว่า งานด้านศูนย์การเรียนเป็นงานที่ต้องประสานงานกับชุมชนให้เกิด กิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งต้องใช้ความรู้ความสามารถเป็นอย่างมาก ประกอบกับศูนย์บริการการศึกษานอก โรงเรียนอำเภอมีงานจำนวนมากที่ต้องดำเนินการ และศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ได้รับงบประมาณจำนวนน้อยไม่เพียงพอที่จะสนับสนุนงานด้านศูนย์การเรียนให้ดำเนินการได้ตาม วัตถุประสงค์ ประกอบกับประชาชนต้องประกอบอาชีพของตนเอง ไม่มีเวลาที่จะพัฒนาชุมชนจึงทำให้ มีปัญหาในการบริหารงานด้านศูนย์การเรียน

จากการศึกษาปัญหาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีปัญหาสูงสุดคือ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ใน เรื่องการเงิน บัญชีและพัสดุ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้กำหนด

โครงสร้างของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ให้ภารกิจหลักของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอต้องปฏิบัติ คือ ด้านงานบริหาร ด้านงานเสริมและบริการการศึกษา ด้านงานหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน ด้านงานศูนย์การเรียนรู้ และด้านงานส่งเสริมการศึกษาชุมชน เมื่อพิจารณาอัตรากำลังตามโครงสร้างของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ตามที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนด มีหัวหน้าศูนย์ 1 คน ข้าราชการครู 1-2 คน ข้าราชการพลเรือน (จากห้องสมุดประชาชน) 1 คน ลูกจ้างประจำที่เป็นพนักงานขับรถ 1 คน นักการภารโรง 1 คน และครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน 1 ตำบลต่อ 1 คน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2538 : 144-191) จะเห็นว่าบุคลากรดังกล่าว เป็นข้าราชการครู และข้าราชการพลเรือนที่เป็นเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชน ซึ่งไม่มีความรู้และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานการเงิน บัญชีและพัสดุมาก่อน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุปผา ประกฤตกุล (2539 : 81) ที่ศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทและหน้าที่ของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ พบว่า ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ คือ ขาดเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้เรื่องการเงิน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประเมศวร์ ศิริรัตน์ (2538 : 79) ที่ศึกษาปัญหาในการปฏิบัติงานของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ พบว่า หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอประสบปัญหาในการปฏิบัติงานด้านการจัดและบริการการศึกษานอกโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความรู้เกี่ยวกับระเบียบการเงินและพัสดุ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชำนาญ วันแก้ว (2538 : 45) ที่ศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าปัญหาการบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ด้านการอำนวยความสะดวก มีปัญหาในระดับมากคือ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ในการบริหารงานพัสดุ ดังนั้นจึงควรรวบรวมให้ความรู้แก่บุคลากรของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในเรื่อง การเงิน บัญชีและพัสดุ เพื่อที่จะให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ถูกต้อง โปร่งใส และตรวจสอบได้

ส่วนข้อที่มีปัญหาลำดับรองลงมาคือ การพัฒนาปรับปรุงศูนย์การเรียนรู้หรือแหล่งความรู้หมู่บ้านให้ทันสมัยพร้อมที่จะให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะประชาชนมีภารกิจต้องประกอบอาชีพเพื่อยังชีพของตนเองและครอบครัวในแต่ละวัน มีหลายคนต้อง

ไปทำงานนอกบ้าน ออกจากบ้านตั้งแต่เช้ากลับถึงบ้านก็มืดแล้วจึง ไม่มี เวลาที่จะมาพัฒนาหรือปรับปรุง ศูนย์การเรียนหรือแหล่งความรู้หมู่บ้านให้ทันสมัย พร้อมทั้งจะให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ หรืออาจเป็นเพราะการประชาสัมพันธ์งานการศึกษานอกโรงเรียนของศูนย์บริการ การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอทำได้ไม่ทั่วถึงจึงทำให้ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือในการพัฒนาหรือ ปรับปรุงศูนย์การเรียนหรือแหล่งความรู้หมู่บ้านให้ทันสมัย พร้อมทั้งจะให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมายอย่าง มีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ยังพบว่า การจัดหาสื่อมาบริการและเผยแพร่ให้นักศึกษา เป็นปัญหาคับขัน ร่องลงมา ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอได้รับงบประมาณ ในการจัดซื้อสื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษาซึ่งมีจำนวนมาก หรือมีเงินบำรุง การศึกษาน้อยไม่เพียงพอที่จะสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ให้ครูประจำกลุ่มในการผลิตสื่อการเรียน การสอน ตลอดจนศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดและกรมการศึกษานอกโรงเรียนให้การสนับสนุน ในเรื่องการผลิตไม่เพียงพอ จึงทำให้มีปัญหาในการจัดหาสื่อมาบริการและเผยแพร่ให้นักศึกษา

นอกจากนี้พบว่า ปัญหาการจัดหาเงินทุนสวัสดิการสงเคราะห์ให้ความช่วยเหลือนักศึกษา เป็นปัญหาคับขันร่องลงมา ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า จากบทบาทหน้าที่ของศูนย์บริการการศึกษา นอกโรงเรียนอำเภอ ฝ่ายส่งเสริมและบริการการศึกษา งานกิจการนักศึกษา มีหน้าที่รับผิดชอบ จัดสวัสดิการ ช่วยเหลือนักศึกษา ให้ทุนการศึกษา การยกเว้นและให้สิทธิบางประการเพื่อชดเชย โอกาสตามขอบเขตที่ทางราชการกำหนด (การจัดองค์กรและระบบบริหารการศึกษานอกโรงเรียน. 2536 : 146 - 148) หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอต้องจัดหาเงินทุน สวัสดิการสงเคราะห์ให้ความช่วยเหลือนักศึกษา วิธีการจัดหาอาจเป็นการทอดผ้าป่า วิ่งการกุศล จัดการแสดง การแข่งขันกีฬา การขอรับบริจาค เป็นต้น ซึ่งในการจัดหาเงินทุนดังกล่าวต้องใช้ ความรู้ความสามารถในการประสานงานกับเครือข่ายต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เป็นความ ลำบากใจแก่ผู้ปฏิบัติเป็นอันมาก ประกอบกับสภาพปัญหาเศรษฐกิจในปัจจุบันไม่เอื้ออำนวย ทำให้ การหาเงินทุนสวัสดิการเป็นไปด้วยความยากลำบาก

นอกจากนี้ยังพบว่า ปัญหาการจัดสื่อเสริมทางวิชาการให้แก่ครูผู้สอนเพื่อพัฒนา คุณภาพด้านการเรียนการสอน เป็นปัญหาคับขันร่องลงมา ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ศูนย์บริการ

การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอได้รับงบประมาณไม่เพียงพอ หรือมีเงินบำรุงการศึกษาไม่เพียงพอ และขาดบุคลากรที่มีความรู้ในด้านการผลิตสื่อเสริมทางวิชาการ จึงไม่สามารถจัดหาสื่อเสริมทางวิชาการให้แก่ครูผู้สอนเพื่อพัฒนาคุณภาพด้านการเรียนการสอน หรืออาจเป็นเพราะกรมการศึกษานอกโรงเรียนและศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดส่งสื่อเสริมทางวิชาการให้ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอน้อย ไม่เพียงพอกับจำนวนกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการการศึกษานอกโรงเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปรมะศวร์ ศิริรัตน์ (2538 : 80) ที่ศึกษาปัญหาในการปฏิบัติงานของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ พบว่า ปัญหาในด้านกระบวนการเรียนการสอน หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอมีปัญหาในการปฏิบัติงานด้านนี้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีเอกสารหลักสูตรเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกโรงเรียนทั้งสายสามัญ อาชีว และกลุ่มสนใจอย่างเพียงพอ และการมีความรู้ความสามารถและทักษะวิชาการที่รับผิดชอบของครูประจำกลุ่ม ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน

2. เปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา ตามทัศนะของบุคลากรศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ โดยจำแนกตามตัวแปร

2.1 จากการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา ตามทัศนะของบุคลากร เมื่อพิจารณาจากระดับของปัญหาพบว่า บุคลากรของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่มี เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ตำแหน่งในการปฏิบัติงาน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียน แตกต่างกันไป มีปัญหาการบริหารของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอไม่แตกต่างกัน คือมีความเห็นว่ามีปัญหาในระดับปานกลางเหมือนกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ บุคลากรของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอแต่ละคนมีหน้าที่และความรับผิดชอบ คือจัดและให้บริการการศึกษานอกโรงเรียน การศึกษาเพื่อเสริมในระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย ตามความต้องการและสภาพปัญหาของท้องถิ่น จัดและประสานให้มีศูนย์การเรียน หน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อเป็นเครือข่ายการบริการการศึกษานอกโรงเรียนได้อย่างกว้างขวางและทั่วถึง และส่งเสริมให้ชุมชนจัดการศึกษาของตนเองในลักษณะศูนย์การเรียนชุมชนเพื่อเป็นศูนย์กลางในการจัดการศึกษา วางแผนและบริการ

การศึกษาต่อสมาชิกในชุมชนและระหว่างชุมชนสนับสนุนสิ่งจำเป็นต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำเนินงาน การศึกษานอกโรงเรียนของเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนการสอน และการบริการแก่กลุ่มเป้าหมายซึ่งทำหน้าที่ในด้านต่าง ๆ 5 ด้าน คือ ด้านงานบริหาร ด้านงาน ส่งเสริมและบริการการศึกษา ด้านงานหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน ด้านงานศูนย์การเรียนรู้ และด้านงานส่งเสริมการศึกษาชุมชน ถึงแม้ว่าการปฏิบัติงานจะต่างสถานที่ แต่นโยบายและแนวทางการจัดกิจกรรมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเดียวกัน จึงทำให้บุคลากรของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่มี เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ตำแหน่งในการปฏิบัติงาน และประสบการณ์ ในการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนแตกต่างกัน มีปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอไม่แตกต่างกัน

2.2 จากการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอก

โรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา ตามทัศนะของบุคลากร เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของปัญหา พบว่า มีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละกลุ่มตัวแปรไม่มากนัก โดยความแตกต่างในแต่ละตัวแปร มีดังนี้ บุคลากรเพศชายมีปัญหาการบริหารมากกว่าเพศหญิง บุคลากรที่มีอายุสูงกว่า 45 ปี มีปัญหา การศึกษามากกว่ากลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี และกลุ่มที่มีอายุ 35 - 45 ปี ตามลำดับ บุคลากร ที่มีวุฒิทางการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีปัญหาการบริหารงานมากกว่ากลุ่มที่มีวุฒิทางการศึกษาปริญญาตรี และกลุ่มที่มีวุฒิทางการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ตามลำดับ บุคลากรที่มีตำแหน่งในการปฏิบัติงาน เป็นหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอมีปัญหาการบริหารงานมากกว่ากลุ่มที่มีตำแหน่ง ในการปฏิบัติงานเป็นครู อาจารย์ ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ประชาชนอำเภอ ตามลำดับ และบุคลากรที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 3 - 5 ปี มีปัญหา การบริหารงานมากกว่ากลุ่มที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 3 ปี และกลุ่มที่มีประสบการณ์ ในการปฏิบัติงานสูงกว่า 5 ปี ตามลำดับ

จากการศึกษา พบว่าบุคลากรเพศชายมีปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการ การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอมากกว่าเพศหญิง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ในการบริหารงาน เพศหญิงและเพศชาย ความสามารถในการปฏิบัติงานใกล้เคียงกันหลาย ๆ ด้าน แต่ในเรื่อง การทำงานในลักษณะล่อแหลม เวลาว่างคืนหรือเลี้ยงภัย เพศชายจะสามารถปฏิบัติงานได้ดีกว่า

เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ร้ายแรง เพศชายจะควบคุมอารมณ์ได้ดีกว่า และเพศชายเป็นเพศที่มีความแข็งแรงกว่าเพศหญิง เมื่อเพศชายสามารถทำอะไรได้ดีกว่าเพศหญิงในหลายเรื่องปัญหาย่อมมีมากกว่าเป็นธรรมดา ด้วยเหตุนี้จึงทำให้บุคลากรกลุ่มเพศชายมีปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอมากกว่าเพศหญิง

สำหรับบุคลากรกลุ่มที่มีอายุสูงกว่า 45 ปี มีปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอมากกว่ากลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี และกลุ่มที่มีอายุ 35 - 45 ปี ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ผู้ที่มีอายุมากเป็นผู้ที่ผ่านปัญหาอุปสรรคมากมายและมีประสบการณ์มากกว่ากลุ่มที่มีอายุน้อยกว่า ทำให้กลุ่มที่มีอายุสูงกว่า 45 ปี มองปัญหาได้ละเอียดรอบคอบมากกว่า จึงทำให้กลุ่มที่มีอายุสูงกว่า 45 ปี มีปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอมากกว่ากลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี และกลุ่มที่มีอายุ 35 - 45 ปี สำหรับบุคลากรที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี มีปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอมากกว่ากลุ่มที่มีอายุ 35 - 45 ปี ที่เป็นเช่นนี้เพราะบุคลากรที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี เป็นวัยที่กำลังทำงาน มีความตั้งใจ ชยัน ช้นแข็งมากกว่า เมื่อทำงานมากกว่าย่อมมีปัญหา จึงทำให้บุคลากรที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี มีปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอมากกว่ากลุ่มที่มีอายุ 35 - 45 ปี

สำหรับบุคลากรกลุ่มที่มีวุฒิทางการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีปัญหาการบริหารของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอมากกว่ากลุ่มที่มีวุฒิทางการศึกษาปริญญาตรีและกลุ่มที่มีวุฒิทางการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ บุคลากรที่มีวุฒิทางการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการเรียนรู้มาก ทำให้มองปัญหาได้ละเอียดลึกซึ้งมากกว่า จึงทำให้บุคลากรที่มีวุฒิทางการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอมากกว่ากลุ่มที่มีวุฒิทางการศึกษาปริญญาตรีและกลุ่มที่มีวุฒิทางการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี

สำหรับบุคลากรที่มีตำแหน่งในการปฏิบัติงาน เป็นหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอมากกว่ากลุ่มที่มีตำแหน่งในการปฏิบัติงานเป็นครู อาจารย์ ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน และกลุ่ม

เจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนอำเภอ ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ บุคลากรที่มีตำแหน่งในการปฏิบัติงานหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เป็นตำแหน่งที่มีความรับผิดชอบที่สูงกว่า เมื่อมีความรับผิดชอบสูงกว่าย่อมมองปัญหาได้ละเอียดและลึกซึ้งมากกว่า จึงทำให้บุคลากรที่มีตำแหน่งเป็นหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอมีปัญหการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอมากกว่ากลุ่มที่มีตำแหน่งในการปฏิบัติงานเป็น ครู อาจารย์ ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน และกลุ่มเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนอำเภอ สำหรับบุคลากรที่มีตำแหน่งในการปฏิบัติงานเป็นครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนมีปัญหการบริหารงานมากกว่ากลุ่มเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนอำเภอ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน เป็นผู้ที่มึนบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบงานในพื้นที่ในการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียน เป็นผู้ประสานงานให้เกิดกิจกรรมงานการศึกษานอกโรงเรียนในพื้นที่ ได้สัมผัสกับปัญหาเฉพาะหน้ามากกว่าเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนอำเภอ จึงทำให้ บุคลากรที่มีตำแหน่งในการปฏิบัติงานเป็นครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนมีปัญหการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอมากกว่าเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนอำเภอ

สำหรับบุคลากรกลุ่มที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 3 - 5 ปี มีปัญหการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอมากกว่า กลุ่มที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 3 ปี และกลุ่มที่มีประสบการณ์สูงกว่า 5 ปี ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ บุคลากรที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 3 - 5 ปี เป็นผู้ที่อยู่ในวัยที่มั่งมันและมีความตั้งใจการปฏิบัติงาน มีความพยายามสูงในการทำงาน และบุคลากรที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 3 ปี ยังขาดประสบการณ์ในการทำงานจึงมีปัญหาน้อย ส่วนบุคลากรที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานสูงกว่า 5 ปี เป็นผู้ที่ผ่านมาการทำงานมามากทำให้มองปัญหาเป็นเรื่องธรรมดาของการทำงาน

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษา

นอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา

จากปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษา นอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา ขอสรุปอภิปรายผลประเด็นที่สำคัญดังนี้ ด้านงานบริหาร พบว่า มีปัญหาขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านการเงิน บัญชีและพัสดุ ส่วนข้อเสนอแนะได้แก่ควรจัดอบรม เพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้เจ้าหน้าที่ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็น เพราะบุคลากรของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เป็นข้าราชการครูและข้าราชการพลเรือนที่เป็นเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนอำเภอ ซึ่งไม่มีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องการเงิน บัญชี และพัสดุมาก่อน ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบงานการเงิน บัญชีและพัสดุ ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ และในการบริหารงานศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ งานการเงิน บัญชีและพัสดุมีความสำคัญอย่างมากถือเป็นหัวใจในการปฏิบัติงาน เพราะหากการปฏิบัติงานการเงิน บัญชีและพัสดุผิดพลาด เจ้าหน้าที่อาจต้องได้รับโทษตามระเบียบกฎหมายของทางราชการที่กำหนดไว้ ดังนั้นหากบุคลากรขาดความรู้ในด้านการเงิน บัญชีและพัสดุ ก็อาจทำให้เกิดปัญหาในการบริหารงาน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้บุคลากรของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในด้าน การเงิน บัญชีและพัสดุ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความถูกต้องและเป็นปัจจุบัน

สำหรับด้านงานส่งเสริมและบริการการศึกษา พบว่า มีปัญหาขาดสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน ส่วนข้อเสนอแนะได้แก่ ควรจัดสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนให้เพียงพอ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอได้รับงบประมาณน้อย หรือมีเงินบำรุงการศึกษาน้อย จึงไม่สามารถจัดหาสื่อและอุปกรณ์สนับสนุนกลุ่มเป้าหมายได้อย่างเพียงพอ หรืออาจเป็นเพราะ กรมการศึกษานอกโรงเรียนและศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด จัดสื่อและอุปกรณ์ให้ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอไม่เพียงพอ จึงทำให้ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอไม่สามารถจัดสื่อและอุปกรณ์ในการให้บริการการศึกษานอกโรงเรียนได้อย่างเพียงพอ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปรเมศวร์ ศิริรัตน์ (2538 : 80) ที่ศึกษาปัญหาในการปฏิบัติงานของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ พบว่า ปัญหาในด้านการเรียนการสอน

หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอมีปัญหาในการปฏิบัติงานด้านนี้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีเอกสาร หลักสูตร เกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกโรงเรียนทั้งสายสามัญ อาชีพ และกลุ่มสนใจ อย่างเพียงพอ และการมีความรู้ความสามารถและทักษะวิชาการที่รับผิดชอบของครูประจำกลุ่ม ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างที่ว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้อง จัดสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนสนับสนุนศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอให้เพียงพอ

สำหรับด้านงานหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน พบว่าที่เป็นปัญหาคือครูประจำกลุ่ม หน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียนไม่เข้าใจกระบวนการพบกลุ่ม และข้อเสนอแนะได้แก่ ควรจัดอบรมครูประจำกลุ่มหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ครูประจำกลุ่ม หน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียนบางคนไม่ได้ผ่านการอบรมครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียน ที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดจัดอบรมให้ จึงไม่เข้าใจกระบวนการพบกลุ่มหรือครูประจำกลุ่ม หน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียนมีความคุ้นเคยในการสอนนักเรียนในระบบโรงเรียน จึงนำ กระบวนการเรียนการสอนในระบบโรงเรียนมาใช้ในการเรียนการสอนกับนักเรียนนอกโรงเรียน หรือครูประจำกลุ่มของหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียนไม่ให้ความสำคัญกับกระบวนการพบกลุ่ม ของนักศึกษากการศึกษานอกโรงเรียนจึงใช้กระบวนการเรียนการสอนการศึกษานอกโรงเรียน ตามแบบที่ตนเองถนัด ดังนั้น เมื่อครูประจำกลุ่มหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียนไม่เข้าใจ กระบวนการพบกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องจัดอบรมครูประจำกลุ่ม หน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อให้งานการเรียนการสอนของหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน ดำเนินการไปด้วยดี

ส่วนด้านงานศูนย์การเรียน พบว่ามีปัญหา ขาดผู้ดูแลและรับผิดชอบศูนย์ การเรียนอย่างจริงจัง และข้อเสนอแนะได้แก่ควรจัดเจ้าหน้าที่ไปประจำศูนย์การเรียน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ เจ้าหน้าที่ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอน้อย ไม่สามารถเข้าไป ดูแลและรับผิดชอบศูนย์การเรียนได้ทั่วถึง หรืออาจเป็นเพราะในการดำเนินงานศูนย์การเรียน ยังไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานและค่าตอบแทนให้กับผู้ที่ รับผิดชอบดูแลศูนย์การเรียน จึงไม่สามารถที่จะจัดหาผู้ดูแลศูนย์การเรียนได้อย่างจริงจัง หรือ อาจเป็นเพราะชุมชนที่มีส่วนร่วมในการดูแลศูนย์การเรียน ไม่สามารถจัดหางบประมาณสนับสนุน

หรือจัดหาบุคลากรในชุมชนเข้ามาดูแลรับผิดชอบศูนย์การเรียนรู้ได้ ดังนั้นชุมชนที่มีส่วนร่วมในการดูแลศูนย์การเรียนรู้และศูนย์บริการการศึกษาของโรงเรียนอำเภอ ควรระดมสรรพกำลังในการหางบประมาณมาสนับสนุนเพื่อจัดหาผู้ดูแลศูนย์การเรียนรู้ให้สามารถบริการกลุ่มเป้าหมายในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับด้านงานส่งเสริมการศึกษาชุมชน พบว่ามีปัญหา ประชาชนไม่เห็นความสำคัญของการศึกษานอกโรงเรียน และข้อเสนอแนะได้แก่ ควรประชาสัมพันธ์งานการศึกษานอกโรงเรียนให้มากขึ้น ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ประชาชนต้องประกอบอาชีพหาเลี้ยงตนเองและครอบครัว ต้องออกจากบ้านตั้งแต่เช้าและกลับถึงบ้านก็ค่ำแล้ว จึงไม่มีเวลาที่จะเอาใจใส่ในเรื่องอื่น รวมทั้งเรื่องงานการศึกษานอกโรงเรียนด้วย หรืออาจเป็นเพราะการประชาสัมพันธ์งานการศึกษานอกโรงเรียนมีน้อย ไม่สามารถเข้าถึงประชาชนส่วนใหญ่ จึงทำให้ประชาชนไม่เห็นความสำคัญของการศึกษานอกโรงเรียน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องประชาสัมพันธ์งานการศึกษานอกโรงเรียนให้มากขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอมีภารกิจที่ต้องดำเนินการหลายเรื่อง เช่น เรื่องงานบริหาร งานส่งเสริมและบริการการศึกษา งานหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน งานศูนย์การเรียนรู้ และงานส่งเสริมการศึกษาชุมชน ประกอบกับบุคลากรของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอนั้นมีน้อยไม่เพียงพอกับงานที่ต้องปฏิบัติ จึงทำให้ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอไม่ได้ทำการประชาสัมพันธ์งานการศึกษานอกโรงเรียนเท่าที่ควร และการที่จะทำให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการศึกษานอกโรงเรียน จึงจำเป็นต้องมีการประชาสัมพันธ์งานการศึกษานอกโรงเรียนให้มากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินการงานการศึกษานอกโรงเรียนดำเนินการไปได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากผลการศึกษาปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า มีปัญหาขาดบุคลากรที่มีความรู้ในเรื่องการเงินบัญชี และพัสดุ ดังนั้นกรมการศึกษานอกโรงเรียน ควรจัดหลักสูตรอบรมบุคลากรศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในเรื่องการปฏิบัติงานการเงิน บัญชีและพัสดุ เพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพต่อไป และอบรมเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ และเจ้าหน้าที่ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในเรื่องการเงิน บัญชี พสดุ
2. จากผลการศึกษาปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า มีปัญหาในการจัดหาสื่อมาบริการและเผยแพร่ให้นักศึกษา และปัญหาในการจัดสื่อเสริมทางวิชาการให้แก่ครูผู้สอนเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ดังนั้นกรมการศึกษานอกโรงเรียน ควรจัดหางบประมาณเพิ่มเติมในการจัดหาสื่อการเรียนการสอนให้แก่ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ หรือจัดหน่วยงานกลางในการผลิต รวบรวมและให้บริการสื่อแก่ครูผู้สอนและนักศึกษา
3. จากผลการศึกษาปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา โดยรวมและในรายด้านทั้ง 5 ด้าน มีในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่เป็นปัญหาสูงสุดคือด้านศูนย์การเรียน ดังนั้น ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ควรนิเทศการปฏิบัติงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภออย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อเป็นการติดตามงาน แก้ไขปัญหา อุปสรรค และให้กำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานในระดับอำเภอ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรศึกษาปัญหาและความต้องการในการปฏิบัติงานการเงิน บัญชีและพัสดุ และการวางแผนบุคลากรของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ
2. ควรศึกษาปัญหาในการปฏิบัติงานของบุคลากรแต่ละตำแหน่งของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ
3. ควรศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดอื่น ๆ และในพื้นที่ภาพรวม เช่น ภาคภูมิศาสตร์

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- การศึกษานอกโรงเรียน, กรม. การจัดองค์กรและระบบบริหารการศึกษานอกโรงเรียน 2538.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรไทย, 2538.
- . โครงการอบรมนักบริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ. กรุงเทพฯ :
มิตรภาพการพิมพ์, 2536.
- . แนวทางการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียน. กรุงเทพฯ : รุ่งศิลป์การพิมพ์,
2528.
- . แนวทางการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนกระทรวงศึกษาธิการ 2529.
(อัครสำเนา)
- . แผนพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียนระยะที่ 5 (2525 - 2529). กรุงเทพฯ :
หนึ่งเจ็ดการพิมพ์, 2524.
- . แผนพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียนระยะที่ 6 (2530 - 2534). กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2529.
- . มติใหม่ในการจัดการศึกษานอกโรงเรียน สรุปสาระสำคัญในการปรับปรุงระบบ
บริหารและเครือข่ายการศึกษานอกโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เลี้ยงช้าง,
2536.
- . รายงานการติดตามผลการดำเนินงานศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ 125 แห่ง
ระหว่างปีงบประมาณ 2533 - 2535. (อัครสำเนา)
- . รายงานการประเมินผลโครงการศูนย์บริการข่าวสารข้อมูลอำเภอ ปีงบประมาณ
2528. (อัครสำเนา)
- . เอกสารโครงการพัฒนาระบบประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ.
2530. (อัครสำเนา)
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 6 (2530 -
2534). กรุงเทพฯ : หจก.รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, 2530.

ชำนาญ วันแก้ว. สภาพปัญหาการบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนของศูนย์บริการการศึกษา
นอกโรงเรียนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. โครงการพัฒนาคุณภาพการ
ศึกษานอกโรงเรียน ศูนย์พัฒนาบุคลากรกรมการศึกษานอกโรงเรียน, นครราชสีมา :
สถาบันราชภัฏนครราชสีมา, 2538.

ชุบ กาญจนประกร. วิชาหลักปรัชญาสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
2516.

นิพนธ์ กินาวงค์. หลักเบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษา.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เนต, 2526.

นิพนธ์ ศศิธร. การจัดระเบียบองค์การปัจจุบันและอนาคต. กรุงเทพฯ : ประสานมิตร, 2530.

บุญชนะ อุตถากร. การบริหารกับคอมพิวเตอร์. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2515.

บุบผา ประกฤตกุล. การศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทและหน้าที่ของหัวหน้าศูนย์บริการการ
ศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ. ปริญญาณินท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2539.

ปฏิบัติการ, กอง. กรมการศึกษานอกโรงเรียน สภาพการดำเนินงานและการปฏิบัติงานของ
ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ. 2531. (อัครสำเนา)

———. รายงานการสำรวจเบื้องต้นเกี่ยวกับการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอก
โรงเรียนระดับอำเภอ. 2530 (อัครสำเนา)

ปรเมศวร์ ศิริรัตน์. การศึกษาปัญหาในการปฏิบัติงานของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอก
โรงเรียนอำเภอ. ปริญญาณินท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2538.

แผนงานและวิจัย, กอง. กรมการศึกษานอกโรงเรียน รายงานการประเมินเชิงสำรวจโครงการ
พัฒนาระบบประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ปี 2531. 2532.

ภิญโญ สาร. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช จำกัด, 2516.

เมธี ปลัณธนานนท์. การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิทักษ์อักษร, 2525.

ศึกษาธิการ,กระทรวง. เรื่องการประกาศจัดตั้งศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

ลงวันที่ 27 สิงหาคม 2536.

สนธิ์ บางยี่ขัน และคณะ. การจัดองค์การและการบริหาร เล่ม 1. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
รามคำแหง, 2522.

Cambell,Ronald F. Introduction to Educational Administration.

Boston : Allyn and Bacon, 1977.

Ernest Dale. Management: Theory and Practice. New York : McGraw-Hill
Book Company, 1973.

Gregg,russel T. Administrative Theory. New York : Haper and Brother,
1957.

Harold d.Koontz, and Cyril o' Donnell. Principles of Management :
An Analysis of Managerial Functions. New York : McGraw-Hill
Book Company, 1972.

Henry L.Sisk. Principles of Management : A System Approach to the
Management Process. Ohio : Western Pub.Co., 1969.

John G. Hutchinson. Organization : Theory and Classical Concepts.
New York : Holt, Rinehart and Winston, 1967.

Willian H. Newman and Charler E.Summer. The Process of Management.
New Jersy : Printice Hall, 1964.

ภาคผนวก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร โคตรบรรเทา	อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
นางสาวจรรยา สิงห์ทอง	อาจารย์ 2 ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดระยอง

ที่ ศธ 0442/969

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดนครราชสีมา

ถนนสีปศิริ อำเภอเมือง 30000

26 มิถุนายน 2540

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

เรียน หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/กิ่งอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ชุด

ด้วยศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดนครราชสีมา ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม เรื่อง "ปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา" โดย นายชำนาญ วันแก้ว ตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดนครราชสีมา เป็นผู้วิจัย การวิจัยครั้งนี้จะนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน

ดังนั้น จึงขอความอนุเคราะห์จากหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ครู อาจารย์ เจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชน และครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม และกรุณารวบรวมแบบสอบถามส่งคืนศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดนครราชสีมา ภายในวันที่ 7 กรกฎาคม 2540 ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(นายชำนาญ วันแก้ว)

ผู้ช่วยผู้อำนวยการ รักษาการในตำแหน่ง

ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดนครราชสีมา

กลุ่มงานบริหาร

โทร.044 - 251039, 243350

โทรสาร 044 - 258428

แบบสอบถาม

เรื่อง

--	--

ปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษาของโรงเรียนอำเภอลำทะเมนชัยในจังหวัดนครราชสีมา

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษาของโรงเรียนอำเภอลำทะเมนชัยในจังหวัดนครราชสีมา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน กรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความเป็นจริง คำตอบของท่านจะช่วยให้งานวิจัยดำเนินไปด้วยความถูกต้อง และเพื่อใช้ประโยชน์เป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษาของโรงเรียนอำเภอลำทะเมนชัยให้มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลต่อไป

ผู้วิจัยจะถือคำตอบของท่านเป็นความลับและจะไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของท่านแต่อย่างใด ผู้วิจัยขอขอบคุณในความร่วมมือของท่านมา ณ โอกาสนี้

แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษาของโรงเรียนอำเภอลำทะเมนชัย แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านงานบริหาร ด้านงานส่งเสริมและบริการการศึกษา ด้านงานหน่วยจัดการศึกษาของโรงเรียน ด้านงานศูนย์การเรียน และด้านงานส่งเสริมการศึกษาชุมชน
- ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษาของโรงเรียนอำเภอลำทะเมนชัย

ในการตอบแบบสอบถามกรุณาตอบทุกข้ออย่าเว้นข้อใดข้อหนึ่ง มิฉะนั้นแบบสอบถามจะไม่สมบูรณ์

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดตอบแบบสอบถามโดยทำเครื่องหมาย / ลงหน้าช่อง () หน้าข้อความตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ	3
() ชาย	☐
() หญิง	
2. อายุ	4
() ต่ำกว่า 35 ปี	☐
() 35 - 45 ปี	
() สูงกว่า 45 ปี	
3. วุฒิต่างการศึกษา	5
() ต่ำกว่าปริญญาตรี	☐
() ปริญญาตรี	
() สูงกว่าปริญญาตรี	
4. ตำแหน่งในการปฏิบัติงาน	6
() หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ	☐
() ครู อาจารย์	
() เจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนอำเภอ	
() ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน	
5. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียน	7
() ต่ำกว่า 3 ปี	☐
() 3 - 5 ปี	
() สูงกว่า 5 ปี	

ตอนที่ 2 ปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นของท่านต่อปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอว่าเป็นระดับใด โดยเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับปัญหา ขวามือข้อความนั้น ๆ

ข้อ	ข้อความ	ระดับปัญหา				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านงานบริหาร						
1.	การดำเนินงานเกี่ยวกับการเงิน บัญชี ให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน.....					[]
2.	การดำเนินงานเกี่ยวกับการพัสดุ ให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน.....					[]
3.	การเบิกจ่ายค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ ให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน.....					[]
4.	ขาดบุคลากรที่มีความรู้ในเรื่อง การเงิน บัญชี และพัสดุ.....					[]
5.	การดำเนินงานเกี่ยวกับงานธุรการและงานสารบรรณของ ศบอ.....					[]
6.	การปกครองบังคับบัญชาเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนในเขตอำเภอ.....					[]

ข้อ	ข้อความ	ระดับปัญหา				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
7.	การสำรวจความต้องการกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนในพื้นที่อำเภอที่รับผิดชอบ.....					[]
8.	การรวบรวมสถิติข้อมูลเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของ ศบอ.....					[]
9.	การจัดทำแผนปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนของ ศบอ.....					[]
10.	การประสานแผนการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนกับเครือข่ายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในอำเภอที่รับผิดชอบ.....					[]
11.	การสรุปผลการปฏิบัติงานประจำปี เพื่อรายงานต่อ ศนจ.....					[]
ด้านงานส่งเสริมและบริการการศึกษา						
12.	การดำเนินการบริการแนะแนวการศึกษา.....					[]
13.	การกำหนดแผนงาน วิธีการรับสมัครนักศึกษา การขึ้นทะเบียนและลงทะเบียน.....					[]
14.	การจัดเตรียมเอกสารประชาสัมพันธ์การรับสมัครนักศึกษา.....					[]

ข้อ	ข้อความ	ระดับปัญหา				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
15.	การจัดหาบุคลากรเพื่อเข้ารับการอบรมครูประจำกลุ่มร่วมกับ ศนจ.....					 []
16.	การจัดหาวิทยากรวิชาชีพและกลุ่มสนใจเพื่อเข้ารับการอบรมร่วมกับ ศนจ.....					 []
17.	การจัดหาสื่อมาบริการและเผยแพร่ให้นักศึกษา....					 []
18.	การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษา....					 []
19.	การจัดทำข้อสอบร่วมกับ ศนจ. ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น.....					 []
20.	การอนุมัติผลการเรียนการจบหลักสูตรของนักศึกษา....					 []
21.	การอนุมัติผลการเทียบโอนวิชาสามัญและวิชาอาชีวะ....					 []
22.	การประสานงานเกี่ยวกับการดำเนินการสอบ สถานที่สอบ กรรมการกลางและกรรมการคุมสอบ..					 []
23.	การวัดผลประเมินผลของนักศึกษา.....					 []
24.	การจัดทำทะเบียนประเมินผลการเรียนของนักศึกษา....					 []
25.	การออกหลักฐานระเบียบแสดงผลการเรียนและ ใบรับรองของนักศึกษา.....					 []
26.	การจัดทำรายงานผู้จบหลักสูตรส่ง ศนจ.....					 []
27.	การจัดหาเงินทุนสวัสดิการสงเคราะห์ให้ความช่วยเหลือนักศึกษา.....					 []

ข้อ	ข้อความ	ระดับปัญหา					
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
ด้านงานหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน							
28.	การประสานงานกับสถานศึกษาเพื่อจัดตั้งเป็นหน่วยจัดในเขตอำเภอที่รับผิดชอบ.....	...	...		...	...	[]
29.	การส่งเสริมสนับสนุนหน่วยจัดในการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญและสายอาชีพ...	...	...		...	...	[]
30.	การให้คำปรึกษาแก่หน่วยจัดและครูผู้สอนในการวางแผนและการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน...	...	...		...	...	[]
31.	การควบคุมดูแลการจัดกิจกรรมการพบกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ.....	...	...		...	...	[]
32.	การตรวจสอบและรวบรวมหลักฐานการเบิกจ่ายเงินค่าตอบแทนเสนอ สนจ. ในฐานะสำนักผู้เบิก.....	...	...		...	...	[]
33.	การจัดหาสื่อเสริมทางวิชาการให้แก่ครูผู้สอนเพื่อพัฒนาคุณภาพด้านการเรียนการสอน.....	...	...		...	...	[]
ด้านงานศูนย์การเรียน							
34.	การส่งเสริมจัดสร้างและจัดหาศูนย์การเรียนในระดับท้องถิ่นในเขตอำเภอที่รับผิดชอบ.....	...	...		...	...	[]

ข้อ	ข้อความ	ระดับปัญหา				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
35.	การพัฒนาปรับปรุงศูนย์การเรียนรู้หรือแหล่งความรู้หมู่บ้านให้ทันสมัยรวมทั้งจะบริการแก่กลุ่มเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ.....					 []
36.	การใช้ศูนย์การเรียนรู้เป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมของชุมชน.....					 []
37.	การจัดอบรมคณะกรรมการที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านเพื่อนำไปพัฒนาที่อ่านให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น....					 []
38.	การจัดหาข่าวสารเพื่อให้เผยแพร่ทางหอกระจายข่าว.....					 []
39.	การอบรมบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนอำเภอเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน....					 []
ด้านงานส่งเสริมการศึกษาชุมชน						
40.	การกระตุ้นให้ชุมชนเสนอความต้องการของตนเองในกรณีที่ต้องการการสนับสนุนจากนอกชุมชน.....					 []
41.	การร่วมกับชุมชนในการวางแผนและจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน.....					 []

ข้อ	ข้อความ	ระดับปัญหา				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
42.	การประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับชุมชนเพื่อให้ ความสำคัญและเกิดการจัดกิจกรรมการศึกษานอก โรงเรียน.....					 []
43.	การจัดกิจกรรมให้มีการพบปะเพื่อถ่ายทอดความรู้ ระหว่างวิทยากรต่าง ๆ เพื่อการแลกเปลี่ยนความรู้ ของประชาชนและชุมชนด้วยกัน.....					 []
44.	การจัดอบรมเพื่อพัฒนาขีดความสามารถแก่ชาวบ้าน ในด้านการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้.....					 []
45.	การจัดทำทะเบียนครูชาวบ้าน เพื่อใช้ในการวางแผน ดำเนินงานการศึกษาชุมชน.....					 []

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะ

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารงาน
ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ในข้อต่อไปนี้

3.1 ด้านงานบริหาร

ปัญหา.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

3.2 ด้านงานส่งเสริมและบริการการศึกษา

ปัญหา.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

3.3 ด้านงานหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน

ปัญหา.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

3.4 ด้านงานศูนย์การเรียนรู้

ปัญหา.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

3.5 ด้านงานส่งเสริมการศึกษาชุมชน

ปัญหา.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

ปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ
ในจังหวัดนครราชสีมา

บทคัดย่อ

ของ

ชำนาญ วันแก้ว

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

ธันวาคม 2540

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษา
นอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา ด้านงานบริหาร ด้านงานส่งเสริมและบริการการศึกษา
ด้านงานหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน ด้านงานศูนย์การเรียนและด้านงานส่งเสริมการศึกษาชุมชน
และเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ตามทัศนะของ
บุคลากรศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิต่างการศึกษา ตำแหน่ง
ในการปฏิบัติงาน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียน ประชากรในการวิจัย
คือบุคลากรศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ได้แก่หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน
อำเภอ ครู อาจารย์ เจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนอำเภอ และครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน
ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้งหมด จำนวน 89 คน โดยใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม
และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การศึกษาวิเคราะห์ปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัด
นครราชสีมา มีดังนี้

1. ปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัด
นครราชสีมา โดยรวมและรายด้านทั้ง 5 ด้านมีในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยปัญหาเป็น
รายด้าน พบว่า ด้านที่เป็นปัญหาสูงสุดคือ ด้านงานศูนย์การเรียน รองลงมาคือด้านงานหน่วยจัด
การศึกษานอกโรงเรียน ด้านงานการบริหาร ด้านงานส่งเสริมการศึกษาชุมชน และด้านงานส่งเสริม
และบริการการศึกษา ตามลำดับ

2. ปัญหาการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ตามทัศนะของ
บุคลากร ที่มีเพศ อายุ วุฒิต่างการศึกษาตำแหน่งในการปฏิบัติงาน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน
การศึกษานอกโรงเรียนแตกต่างกัน มีความเห็นว่า ปัญหาการบริหารของศูนย์บริการการศึกษานอก
โรงเรียนอำเภอโดยรวมและรายด้านทุกด้าน มีอยู่ในระดับปานกลางสอดคล้องตรงกันทุกกลุ่ม

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน
อำเภอในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า มีปัญหาคือ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านการเงิน บัญชีและพัสดุ
ขาดสื่อและอุปกรณ์ในการให้บริการการศึกษานอกโรงเรียน ครูประจำกลุ่มหน่วยจัดการศึกษานอก
โรงเรียนไม่เข้าใจกระบวนการพบกลุ่ม ขาดผู้ดูแลและรับผิดชอบศูนย์การเรียนอย่างจริงจัง และ

ประชาชนไม่เห็นความสำคัญของการศึกษานอกโรงเรียน ส่วนข้อเสนอแนะได้แก่ ควรจัดอบรม
เพิ่มความรู้ให้เจ้าหน้าที่ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ควรจัดหาสื่อการเรียน
การสอนให้เพียงพอ ควรจัดอบรมครูประจำกลุ่มหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน ควรจัดเจ้าหน้าที่
ไปประจำศูนย์การเรียน และควรจัดสื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอ

ADMINISTRATIVE PROBLEMS IN AMPHOE NONFORMAL EDUCATION
SERVICE CENTERS IN CHANGWAT NAKHON RATCHASIMA

AN ABSTRACT

BY

CHAMNAN WANKAEW

PRESENTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS FOR
THE MASTER OF EDUCATION DEGREE IN ADULT EDUCATION
AT SRINAKARINWIROT UNIVERSITY

DECEMBER 1997

This study aimed to investigate administrative Problems in Amphoe Nonformal Education Service Centers in Changwat Nakhon Ratchasima in five aspects, namely administration, educational support and service, nonformal education provision unit, learning center, and community education support, and to compare those problems as perceived by the personnel in The Amphoe Nonformal Education Service Centers, as classified by gender, age, educational level, position, and work experience. The subjects consisted of 89 Amphoe Nonformal Education Service Center chiefs, teachers, tutors, library staff, and nonformal education volunteers . The questionnaire was administered and then data were analyzed by percentage, mean, and standard diviation.

The results revealed the administrative problems of Amphoe Nonformal Education Service Centers in Changwat Nakhon Ratchasima as follows :-

1. Administrative problems of Amphoe Nonformal Education Service centers in Changwat Nakhon Ratchasima were at a moderate level as a whole in learning center, nonformal education provision unit, administration, community education support, and educational support and service respects, respectively.

2. There was moderate level as a whole and each aspects in opinions on administrative problems of Amphoe Nonformal Education Service Center chiefs, teachers, tutors, library staff and nonformal education volunteers with different genders, ages, educational levels, performing positions, and work experiences.

3. Problems and suggestions as follows :-

Problems : Lack of money, accounting and material, lack of material and equipment to provide the service, the teachers at nonformal education provision unit did not understand meeting group process, there was no real person who took care and responsible learning centers, and the people took no attention of nonformal education tasks.

Suggestions : To provide more knowledge to the officer of Amphoe Nonformal Education Service Centers, to acquire sufficient material and equipment, to provide training for the teachers at nonformal education provision unit, to acquire officers at each learning center, and to promote nonformal education tasks.

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นายชำนาญ วันแก้ว
เกิด	29 กรกฎาคม 2497
สถานที่เกิด	อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	236/25 ถนนสืบศิริ ซอย 3 อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
ตำแหน่งหน้าที่	ผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดนครราชสีมา ปฏิบัติราชการในหน้าที่ผู้บริหารศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาจังหวัด นครราชสีมา
สถานที่ทำงาน	ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาจังหวัดนครราชสีมา อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา
ประวัติการศึกษา	พ.ศ.2508 ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านกอกหวาน พ.ศ.2511 ประถมศึกษาปีที่ 7 โรงเรียนมหาพลธาราม พ.ศ.2514 มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย พ.ศ.2516 มัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช พ.ศ.2520 วิทยาศาสตร์บัณฑิต(คณิตศาสตร์)มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ.2541 กศ.ม.(การศึกษาผู้ใหญ่) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประวัติการรับราชการ	พ.ศ.2522 อาจารย์ 1 โรงเรียนกันทรลักษณ์วิทยา พ.ศ.2522 อาจารย์ 1 ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดศรีสะเกษ พ.ศ.2534 ผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดชุมพร พ.ศ.2535 ผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดชัยภูมิ พ.ศ.2539 ผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดนครราชสีมา พ.ศ.2540 ผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดนครราชสีมา ปฏิบัติราชการในหน้าที่ผู้บริหารศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา จังหวัดนครราชสีมา